

JÓZEFA KOBYLIŃSKA

DOI: <http://dx.doi.org/10.17651/ONOMAST.62.8>

Onomastica LXII, 2018

PL ISSN 0078-4648

IMIONA OO. DOMINIKANÓW KRAKOWSKICH
W „KSIĘGACH GROMADZKICH WSI KASINA WIELKA”
(XVII–XVIII W.)

Słowa tematyczne: imiona męskie, imiona zakonników, klasztor oo. Dominikanów w Krakowie

Kasina Wielka leży w powiecie limanowskim. Pod względem etnograficznym jej mieszkańcy są góralami zagórzańskimi. Jeszcze przez cały wiek XVI wieś była własnością rodu Niewiarowskich z Niewiarowa koło Bochni. 19 sierpnia 1597 r. jeden z przedstawicieli rodu, Przeclaw Niewiarowski, ofiarował ją oo. dominikanom z Krakowa i odtąd przez dwa wieki (XVII i XVIII) zakonnicy krakowscy byli właścicielami tej wsi.

Zachował się niezwykle cenny zabytek prawniczy z tego okresu (jedy-ny taki w powiecie limanowskim) — „Księgi gromadzkie wsi Kasina Wielka 1513–1804”¹ (dalej: KGKW; zob. Kobylńska, 2013, s. 47 i nast.). Są to zapiski z posiedzeń sądów (podsędków) gromadzkich. Posiedzeniom tym każdorazowo przewodniczył wójt, a brał w nich udział przeor klasztoru jako właściciel wsi, niekiedy w zastępstwie przeora występowali także inni członkowie zakonu, np. ekonomowie. Poświadczają to np. takie zapisy: *według nakazania O. Przeora Conventu krakowskiego, pana dziedzinnego teyze majątnosci Kasiny* (1648, 3315)²; *przy prezencyi Nayprzewiel. w Bogu I. M. X. Alberta Bartoszewicza, S. T. D., Prowincyała Prowinc. Pol., wikarego konwentu generalnego krakowskiego, dziedzica dobr z konwentem* (1756, 3702).

W ten sposób w KGKW została utrwalona historia klasztoru krakowskiego i jego przeorów, a także samej wsi. W artykule niniejszym zebrano imiona ówczesnych dominikanów krakowskich występujących w KGKW. W przypadku imion zakonników istotne jest, czy były to ich imiona chrzestne, czy też zakonne, przyjmowane/nadawane w czasie profesji.

¹ Oryginał znajduje się w Bibliotece PAU-PAN w Krakowie, nr 1553; zob. też Kobylńska, 2013.

² Pierwsza cyfra oznacza rok zapiski, druga jej numer w KGKW.

Imiona zakonników/zakonnice budzą od pewnego czasu zainteresowanie onomastów. W ostatnich kilkunastu latach ukazało się przynajmniej kilka interesujących artykułów na ten temat, autorstwa m.in.: L. Citko (2000), S. Sochackiej (2003), E. Umińskiej-Tytoń (2003), E. Wieczorek-Zmudy (Wieczorek, 2010, 2011; Zmuda, 2015).

W niniejszym artykule zajmę się więc imionami oo. dominikanów krakowskich w XVII i XVIII w., ale, jak zaznaczyłam wcześniej, tylko tymi, które zostały odnotowane w KGKW.

Zakon dominikański został założony w 1216 r. przez św. Dominika. Głównym jego celem było kaznodziejstwo. Do Polski przywędrowali dominikanie już w 1222 (1221?) r., 11 listopada. Pierwszym miejscem ich osiedlenia był Kraków, gdzie powstał pierwszy klasztor. Wielką rolę odegrał tu św. Jacek Odrowąż³.

Dominikanie wrosli w społeczność Krakowa głównie dzięki swojej pracy kaznodziejskiej, co zresztą należało do ich podstawowych obowiązków, gdyż, jak głosi nazwa, był to „zakon kaznodziejski”. Wyrazem uznania dla krakowskiego klasztoru były liczne darowizny, jak ta od rodu Niewiarowskich. Oprócz kaznodziejstwa oo. dominikanie uprawiali i uprawiają naukę, dlatego zakon — też klasztor krakowski — może się poszczycić wielu wybitnymi intelektualistami, jak choćby w ostatnich czasach o. Jacek Woroniewski, o. Innocenty Bocheński i wielu innych.

W KGKW odnotowano 65 imion ojców/braci zakonnych z krakowskiego klasztoru, żyjących w XVII i XVIII w. Analizowane imiona podaję w układzie alfabetycznym. Przy każdym imieniu wymieniam podstawową bibliografię wykorzystaną w opracowaniu. Bibliografię szczegółową, dotyczącą w ogóle imion, znajdziemy w pracy: Malec, 1994. Układ hasła: 1) imię (wraz z liczbą nosicieli); 2) etymologia imienia (z jakiego języka pochodzi) na podstawie SSNO; Bubak, 1993; Malec, 1994; Rymut (wyd.), 1995; 3) najbardziej popularni święci noszący to imię — najczęściej podaję jednego lub dwóch świętych, którzy — moim zdaniem — cieszyli się największą popularnością (czcią), zwłaszcza święci zakonnicy — dominikanie, jezuita i in. (na podstawie: Fros, Sowa, 1975); 4) cytaty z KGKW zawierający dane imię; w przypadku kilku nosicieli, podaję kilka cytatów; 5) wnioski dotyczące danego imienia⁴.

³ Na podstawie „Przewodnika po kościele i klasztorze oo. Dominikanów w Krakowie” [druk wewnętrzny].

⁴ Z rozmów E. Zmudy (Wieczorek) z zakonnicami (zob. Wieczorek, 2010; Zmuda, 2015) wynika, że pierwszeństwo zawsze należy dać świętemu z danego zakonu (tu dominikanom), nawet jeśli istnieje o wiele bardziej popularny święty z innego zakonu. Jak podawały rozmówczynie, w poszczególnych zakonach/klasztorach istniał kult lokalny zakonników/zakonnice, które były czczone wyłącznie w danej społeczności zakonnej/klasztornej. Ich imiona miały pierwszeństwo w nadawaniu/przyjmowaniu w czasie profesji.

Agnelius (1)

Imię pochodzenia łac., od łac. *agnus* ‘baranek’ (Bubak, 1993; Fros, Sowa, 1975; SSNO — brak). „Encyklopedia katolicka” (t. 8, s. 177) podaje nazwisko Agnelli, Barankowicz Ludwik o.p., zm. 15 stycznia 1674 r. w Krakowie, teolog, śluby zakonne złożył w 1615 r., 1636–1656 był przeorem m.in. w Bochni, prof. teologii w studium gen. dominikanów w Krakowie, w 1651 r. uzyskał doktorat z teologii. Autor podaje również świętego: św. Agnellus, ur. ok. 483, zm. 30 III 569, bp Rawenny. Dane przytoczone przez R. Świętochowskiego odnoszą się niewątpliwie do dominikanina cytowanego w KGKW.

KGKW: *zasiadasy Wielebni Oycowie Doktorowie, to iest [...] X. Ludwik Agnelius od Wielebnego O. Iana Waxmana (1659, 3380)*⁵.

Nazwa *Agnelius* jest zlatynizowanym protonazwiskiem: por. *Barankowicz* lub raczej (tak sądzę) *Jagniątkowski*, bo takie miano nosił też jeden z zakonników o imieniu *Dominik* (1624) (zob.). Przyjmuję jednak, że jest to najprawdopodobniej nazwisko, a nie imię. W innych grupach społecznych nie występuje (tu odsyłam do pracy: Kobylińska, 2013).

Alan (1)

Imię o niejasnym pochodzeniu i etymologii (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO — brak). W Polsce pojawiło się w nowszych czasach, ale występuje bardzo rzadko (2024⁶ — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: brak (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy bytnosci wielebnego X. Alana Chodowskiego [...], Przeora krakowskiego (1675, 3394)*.

Imię to pojawiło się tylko raz w KGKW, w połowie XVII w., a jego nosicielem był przeor klasztoru krakowskiego o. Alan Chodowski. Występuje ono często w zakonie dominikańskim⁷. W innych grupach społecznych w KGKW nie odnotowano.

Albert (2)

Imię pochodzenia germ. — *Albert*, por. *Albert, Olbracht*; od stwniem. *adal* ‘ród, ród szlachecki’ i stwniem. *beracht* ‘jasny, błyszczący’ (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO) (zob. *Adalbert*, też *Wojciech*). Współcześnie raczej rzadkie (8995 — Rymut (wyd.), 1995).

⁵ Wszystkie cytaty w artykułach hasłowych oznaczone kursywą pochodzą z KGKW. Na końcu każdego cytatu w nawiasie okrągłym: data, numer w KGKW.

⁶ Podana tu liczba oznacza współczesnych nosicieli imienia wg Rymut (wyd.), 1995.

⁷ Informacja o Ireneusza Wysokińskiego z krakowskiego klasztoru. Serdecznie dziękuję Ojcu za wszystkie informacje i pomoc.

Święci: bardzo liczni, m.in. św. Albert Wielki, bp, dr Kościoła, dominikanin, następca św. Dominika, abp Magdeburga (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *cum patre fratre Alberto Choroneo* [Choroński?] S.T.L. (1620, 3005); *przy prezencyi Nayprzewiel. w Bogu I.M.X. Alberta Bartoszewicza, S.T.D., prowincyała Prowinc. Pol.* (1756, 3702).

W KGKW odnotowano dwóch zakonników-dominikanów o imieniu *Albert*. Wymienionemu w 1620 r. ojcu o zlatynizowanym nazwisku *Choroneus* przysługiwał tylko tytuł naukowy *Sanctae Theologiae Lector*, o. *Albert Bartoszewicz* miał natomiast kilka funkcji, m.in. był przeorem (*dzieńdzic dóbr Kasiny*), prowincjałem prowincji polskiej. Imię *Albert* (*Adalbert*) w Polsce i w Czechach utożsamiano ze słowiańskim imieniem *Wojciech*. Nie wystąpiło ono w innych grupach społecznych w KGKW.

Alojzy (2)

Imię pochodzenia germ. W Polsce — według J. Bubaka (1993) — pojawiło się dopiero w XVIII w. Pochodzi od stwniem. *alwisi* ‘wszystkowiedzący, mądry’ lub ‘bardzo biały’ (tamże). Współcześnie występuje niezbyt często (28 025 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: liczni, m.in. najbardziej znany św. *Alojzy Gonzaga* (XVI w.), jezuita. Kult w XIX w. w Krakowie; w kościele św. Barbary znajduje się obraz św. Alojzego, namalowany przez T. Dolabellę (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *assistentbus* [...]: *p. Aloiso Anczarowski, bonorum villarum Casina et Struza* [!] *Economus* 1757, 3706); *przy obecności O. Alojzego Wagnera, Lectora, y O. Alojzego Janczarowicza, ekonoma kasinskiego* (1764, 3723).

Nosicielami imienia *Alojzy* byli dwaj ojcowie dominikanie: *Wagner* i *Anczarowski/Janczarowicz*, ekonom wsi Kasina i Stróża. Zwraca uwagę to drugie nazwisko, w którym występują oboczności: fonetyczna: *j-//ø-* (hiperpoprawny zanik nagłosowej spółgłoski [j]) oraz morfologiczna: sufiks nazwiskotwórczy *-ow-ski//ow-icz*. Imię nie pojawiło się w innych grupach społecznych w KGKW.

Ambroży (1)

Imię pochodzenia gr.; od *ambrosios* ‘nieśmiertelny, boski’, przeszło następnie do łac: *Ambrosius*, a stąd do języków europejskich. W Polsce przyjęło postaci: *Ambroży//Jambroży*, znane od XV w. (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie występuje bardzo rzadko (546 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: św. *Ambroży*, bp Mediolanu i dr Kościoła (IV w.); też św. *Ambroży Sansedani* (XIII w.), dominikanin ze Sieny (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy assistencyi W. O. Doktorów: Ambrożego Zagajowskiego y O. Seweryna Oczka* (1720, 3602).

W KGKW nosicielem tego imienia był o. doktor *Ambroży Zagajowski* (XVIII w.), a także kilku chłopów.

Andrzej (2)

Imię pochodzenia gr. *Andreas*, od gr. 'anér, 'andros 'mężczyzna, człowiek'. Imię to przeszło do Palestyny, a stamtąd do języków europejskich; łac. *Andreas*.

W Polsce od XIII w. w postaci *Andrzej//Jędrzej* (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie bardzo częste (715 000 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: liczni, m.in.: *św. Andrzej Apostoł*, rybak z Betsaidy, brat Szymona Piotra; *św. Andrzej Świerad* („Żurawek”), apostoł Słowacji (Nitra) i Węgier; kult w Tropiu k. Nowego Sącza (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *cum fratre Andrea Brancio (Brandt?)*, *protunc factore Casinensi* (1620, 3005); *przy bytnosci na ten czas faktora kasiniego fratris Andreae Branty* (1620, 3009); *przy bytnosci fris [fratris] Andreae Brancy [!]* (1622, 3012); *przy obecności [...] oycza Andrzeia, organisty tegoż conventu* (1629, 3104).

W KGKW wymienieni są dwaj zakonnicy o imieniu *Andrzej* (też w postaci łac. *Andrea*) — jeden o nazwisku *Branty // Brancy // Brancius // Brandt [?]*), faktor kasiński, oraz o. *Andrzej*, bez nazwiska, organista w konwencie krakowskim. Obydwaj pojawili się w pierwszej połowie XVII w. Nie odnotowano postaci *Jędrzej*. Imię *Andrzej* nosiło także kilkudziesięciu chłopów.

Antoni (1)

Łac. nomen gentile *Antonius* 'pochodzący z rodu Antoniuszów', przejęte do gr. i innych języków europejskich. W Polsce od XIV w. Ma różne postaci (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Imię częste też dziś (166 221 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: liczni święci i błogosławieni, m.in. *św. Antoni Padewski*, ur. w Hiszpanii (XII/XIII w.), franciszkanin, doktor Kościoła, uczeń św. Augustyna, utalentowany kaznodzieja, działający głównie w Padwie (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *a to sie działo za slachetnego [...] oycza Antoniego Grodziczkiego, na ten czas Przeora Crakowskiego* (1597, 2781); *Ex mandato Reverendi P. F. Antony Grodicy [!], prioris conventus cracoviensis* (1597, 2783).

Imię *Antoni* pojawiło się w KGKW w ostatnich latach XVI w., a jego nosicielem był przeor krakowskiego klasztoru, o. *Antoni Grodzicki*. Imię to nosiło także kilkunastu chłopów.

Arnolf (1)

Imię pochodzenia germ.; od stwniem. *aro, arn* 'orzeł' i stwniem. *wolf* 'wilk'. W języku polskim znane od XIII w. (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO — brak). Współcześnie bardzo rzadkie, występuje w postaci *Arnulf* (21) i *Arnold* (3307 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: H. Fros i F. Sowa (1997) podają czterech świętych, a wśród nich: *Arnulfa* męczennika; *Arnulfa*, bpa Metz; *Arnulfa*, bpa Gap.

KGKW: *przy obecności* [...] *O. Arnolfa Krzemińskiego, factora Kasinskiego* (1664, 3386).

Imię to pojawiło się w drugiej połowie XVIII w., a jego nosicielem był tylko jeden dominikanin krakowski, o. *Arnolf Krzemiński*, pełniący funkcję faktora Kasiny Wielkiej. W innych grupach społecznych w KGKW nie występowało.

Augustyn (2)

Imię pochodzenia łac.; cognomen od imienia *Augustus* 'należący do Augusta, jego syn', w Polsce od XIII w. (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie niezbyt częste; występuje w dwu wariantach: *August* (1310) i *Augustyn* (częstsze; 9309 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: około 10 świętych, m.in. *św. Augustyn Aureliusz*, bp Hippony (dziś Algieria), wykształcony, napisał wiele dzieł religijnych, m.in. słynne *Wyznania*. Chrześcijaństwu przyswoił filozofię Platona, doktor Kościoła (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: z *Oiczem Augustynem Horlemuszem* (1619, 2991); *przy obecności o. Augustyna, diakona* (1633, 3148); *przy obecności* [...] *brata Augustina, na ten czas prawa tego pisarza* (1634, 3158).

W krakowskim klasztorze nosicielami imienia *Augustyn* byli dwaj ojcowie: pierwszy (zapis z 1619 r.) nosił zlatynizowane miano (nazwisko) *Horlemusz* (trudno ustalić jego etymologię) oraz odnotowany w latach 1633 i 1634 o. *Augustyn*, diakon i pisarz prawa. Imię to nosiło także kilku chłopów.

Bartłomiej (1)

Jest to imię biblijne (NT), pochodzenia aramejskiego; od. *Bar-tolomai* 'syn Tolmaja, czyli oracza'. Przeszło do gr. (*Bartholomaïos*), łac. *Bartholomeus*, a potem do innych języków europejskich, w tym do polskiego (w XII w.) (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Imię częste niegdyś na wsi. Dziś występuje umiarkowanie często: *Bartłomiej* (59 748 — Rymut (wyd.), 1995). Dawny derywat *Bartosz*, dziś imię samodzielne, używane częściej (71 839 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: Około 30, m.in. *św. Bartłomiej*, apostoł, jeden z 12 (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *cum patre fratre Petro Bartholomeo Premyslensi [Przemyski], S.T. Magistro* (1601, 2796).

Było to drugie imię o. Piotra Przemyskiego. Wiemy o nim jedynie, że był magistrem teologii. Zarówno imię, jak i miano (nazwisko), wystąpiły w postaci zlatynizowanej. W KGKW nosicielami imienia *Bartłomiej* było także kilkudziesięciu chłopów.

Bazyli (1)

Imię *Bazyli* (rus. *Wasyl*) pochodzi od gr. *Basileios*, a to od *basileios* ‘królewski, król, wódz’; łac. *Basilius*, *Basileus*.

W Polsce imię znane od XII w. Niegdyś bardzo popularne na Rusi jako *Wasyl* (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie imię rzadkie. Występuje w postaciach *Bazyl* (1219) i *Bazyli* (3576 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: kilkudziesięciu świętych, m.in. *św. Bazyli Wielki*, (IV w.) bp Cezarei Kapadockiej (dziś Turcja), doktor Kościoła, stworzył podstawy bazylikańskiej (prawosławnej) reguły zakonnej, ojciec życia zakonnego w Kościele wschodnim; zostawił bogatą spuściznę literacką (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy obecności P.O. Bazylego Barskiego, Przeora konwentu krakowskiego* (1764, 3720).

Nosicielem tego imienia był w klasztorze krakowskich dominikanów w drugiej połowie XVII w. *o. Bazyli Barski*, przeor tego konwentu, a zarazem prowincjał. Był to jedyny nosiciel tego imienia odnotowany w KGKW. W innych grupach społecznych imię to nie wystąpiło.

Imię *Bazyli* (*Wasyl*) jest związane z Rusią i Kościołem wschodnim. Nazwisko *Barski* wskazuje, że noszący je ród wywodził się ze wschodu, z Rusi (nazwisko od nazwy miasteczka *Bar*).

Benedykt (1)

Imię *Benedykt* pochodzi z łac. *benedictus* ‘błogosławiony’, a to od łac. *bene* ‘dobrze’ i *dico, dicere* ‘mówić’; przeszło do języków europejskich. W Polsce od XII w., pojawiło się wraz z zakonem dominikanów. Wcześniej występowało częściej, współcześnie — umiarkowanie często (12 446 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: *św. Benedykt z Nursji* (V/VI w.), założyciel zakonu benedyktynów, twórca jego reguły, przyjętej później także przez inne zakony; *św. Benedykt*, towarzysz *św. Andrzeja Świerada*, bp Pięciu Kościołów (Pecs, Węgry), pustelnik, zamordowany na Słowacji, pochowany w Nitrze. Pochodził z Polski, patron Węgier i Słowacji (XI w.) (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy asystencji [...] O. Predykatora Benedykta Burzyskiego* (1748, 3675).

W KGKW pojawił się tylko jeden zakonnik o imieniu *Benedykt* (połowa XVIII w.). Nosił miano (nazwisko) *Burzyński*, a w konwencie pełnił funkcję predykatora. W innych warstwach społecznych imię nie wystąpiło.

Bernard (1?)

Imię pochodzenia germ.: stwniem. *Berinhard*, a to od stwniem. *bero* ‘niedźwiedź’ i *harti, herti* ‘silny’, a więc ‘ten, kto ma niedźwiedzią siłę’. Imię rozpowszechnił zakon bernardynów. W Polsce znane od XIV w. jako *Bernard* i *Biernat* (Bubak,

1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie występuje średnio często (33 467 — Rymut, 1955), też w formie *Bernardyn* (130 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: ponad 40, m.in.: *św. Bernard z Aosty* (XI w.), założyciel zakonu bernardynów; *św. Bernard z Clairvaux* (XI/XII w.), doktor Kościoła, założyciel zakonu cystersów, niezwykle aktywny, napisał wiele rozpraw teologicznych (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy obecności O. Bernarda Chlewickiego* (1638, 3214); *przy obecności [...] O. Bernata Chlewickiego* (1640, 3262); *przy bytności [...] O. Doktora Bernata Slewica (?)*, *Regenta konwentu krakowskiego* (1675, 3394).

Nosicielem imienia *Bernard* w klasztorze krakowskim był *o. Bernard Chlewicki*. Imię to wystąpiło w postaciach *Bernard* i *Bernat*. Pewne wątpliwości budzi natomiast ostatni zapis nazwiska *Slewic*. Sądzę, że należy je odczytać jako *s Chlewic* (por. n. wsi *Chlewice*). Nagłosowa grupa spółgłoskowa *z (> s)-chl-* uległa asymilacji w *-sl-* (zanik słabego [x] *-ch-*). Nastąpiły tu: perintegracja, asymilacja i absorpcja morfologiczna, przyimek *s-* został wchłonięty przez nazwę osobową. W innych grupach społecznych imię nie wystąpiło.

Chryzostom (1)

Imię wywodzi się z gr. *Chrysóstomos* ‘złotousty’, a to od *chrysós* ‘złoto’ i *stómo* ‘usta’. Był to epitet (przydomek) nadawany mówcom. Z gr. przeszło do łac. i innych języków europejskich. W Polsce pojawiło się w XVI w., też w postaci *Krzyzostom*; funkcjonowało jeszcze w XIX w., ale było niezwykle rzadkie (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie również bardzo rzadkie, prawie nieużywane (37 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: *Jan Złotousty (Chryzostom)* (IV/V w.), kapłan, doktor Kościoła, patriarcha Konstantynopola, kaznodzieja. H. Fros i F. Sowa (1975) nie wymieniają imienia *Chryzostom/Krzyzostom* jako samodzielnego.

KGKW: *ociecz Chrizostom, przeor krakowski, ucziniał wolnem od urzędu wojtowskiego Iacuba Puta* (1605, 2828).

W KGKW imię *Chryzostom* pojawiło się tylko raz, a jego nosicielem był dominikanin, przeor konwentu krakowskiego. Niestety, nie znamy jego nazwiska. W innych grupach społecznych imię to nie wystąpiło. Traktujemy je tu jako imię funkcjonujące samodzielnie (zob. *Jan Chryzostom*).

Cyprian (3)

Imię z łac. *Cyprianus* ‘człowiek pochodzący z Cypru, Cypryjczyk’. Przystwojone przez inne języki europejskie. W źródłach polskich poświadczane od XII w. jako *Cypryjan* (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Dziś bardzo rzadkie (1585 — Rymut (wyd.), 1995). We wsiach południowej Małopolski ma postać *Cypryn//Cupryn*.

Święci: Około 10 świętych, a wśród nich *św. Cyprian*, bp Kartaginy, męczennik (III w.) (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy obecności [...] [O.] Cypriana Stefanowskiego, lektora, przeora Elbińskiego (?) (1652, 3368); zasiadłszy Przewiel. X. Cypryan Sapecki, P. S. D., Przeor Krakowski (1720, 3602); assistente [...] Patre Cypriano Rezner [...] priora (1750, 3676); przy [...] assistencyi Przewiel. X. S.T.D. Cypriana Roznera (!) (1759, 3713).*

W KGKW odnotowano trzech oo. dominikanów, przeorów konwentu krakowskiego, noszących imię *Cyprian//Cyprianus*: *Cypriana Stefanowskiego* (XVII w.), *Cypriana Sapeckiego* (XVIII w.) i *Cypriana Reznera//Roznera* (XVIII w.). Wynika z tego, że imię to było dość popularne w tym gronie i w tym okresie. W innych grupach społecznych nie wystąpiło.

Czesław (1)

Jest to słowiańskie imię złożone: *Czesław* : *cze-* < **čьstь* ‘cześć’ i *-sław* ‘sława, sławić’. W polskich źródłach od XIII w., występuje nieprzerwanie (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO), też w postaci *Czasław* (młp. grupa *cza-*). Współcześnie dość częste (195 288 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: Był tylko jeden — *bl. Czesław*, Polak, dominikanin, towarzysz *św. Jacca* (XII/XIII w.). W 1222 r. przybył wraz z grupą dominikanów do Krakowa, gdzie właśnie założono klasztor. Czczony w całej Polsce (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy obecności [...] O. Czesława Lenciciusza (!), S. Theologiey Doktora (1676, 3399); przy bitności O. Doktora Cesława Łęciciusza (1680, 3416).*

Nosicielem imienia *Czesław* w KGKW był tylko jeden dominikanin, żyjący w drugiej połowie XVII w., o zlatynizowanym mianie (nazwisku) *Lenciciusz(z)*, czyli najprawdopodobniej *Łęczycki*. Znamy tylko jego tytuł honoryfikacyjny: doktor Świętej Teologii. Imię to nie wystąpiło w innych grupach społecznych.

Dominik (5)

Imię *Dominik* pochodzenia łac.; od *dom(i)nicus*, a to od *dominus* ‘pan’, a więc ‘należący do Pana, czyli do Boga, Chrystusa’. W Polsce poświadczony w XIII w. jako *Dominik* (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Ostatnio wzrasta jego popularność (43 194 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: około 25, a wśród nich *św. Dominik*, założyciel zakonu (XII w.). Był Kastylijczykiem, walczył z albigensami, głosił słynne kazania jako wędrowny kaznodzieja (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *praesentibus [...] V.P.F. Dominico Iagniątkowski, Conventus Crac. (1624, 3082); przy obecności [...] [O.] Dominika Brzesfy, factora na ten czas Kasńskiego (1652, 3368); przy obecności Wielebnego O. Dominika*

Frydrychowica [...], *Przeora Krakowskiego* (1693, 3458); *przy obecności Przewiel. w Chrystusie X. Dominika Lewińskiego* [...], *konwentu S. Troyce O.O. Dominikanów Przeora* (1729, 3629); *przy bytności Przewiel. X. Przeora Dominika Leżńskiego* (1734, 3644).

Imię *Dominik* w KGKW nosiło aż pięciu dominikanów (w XVII i XVIII w.), w tym trzech przeorów. Nic dziwnego, było to przecież imię założyciela zakonu. Nosicielami imienia *Dominik* byli: o. *Dominik Jagniętkowski*, o. *Dominik Brzeska*, faktor kasiński, oraz trzech przeorów: o. *Dominik Frydrychowic*, o. *Dominik Lewiński* i o. *Dominik Leżański*. Imię to nie wystąpiło w innych grupach społecznych, można więc przyjąć, że było „zarezerwowane” dla zakonników.

Erazm (1)

Imię pochodzenia greckiego; od. gr. *‘Erasmós < erásmos* ‘miły, wdzięczny, przyjemny, upragniony’), przeszło do łac. jako *Erasmus*, potem do innych języków europejskich. W Polsce szczególnie znane w XVI w. (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Dziś bardzo rzadkie (331 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: *św. Erazm*, bp Gaety, męczennik i patron Gaety (IV w.), też patron ludzi morza (Malec 1994; SSNO); H. Fros i F. Sowa (1975) nie podają ani imienia, ani świętych.

KGKW: *Frater Erasmus, Prior Cracoviensis subscribo manu propria* (1609, 2926); *przy bitności Oyca Przeora Krakowskiego, na ten czas oyca Erasma Koniuszowskiego, Pisma Świętego Doktora* (1610, 2927); *Ego frater Erasmus Coniussovius* (1620, 3005).

W KGKW został odnotowany tylko jeden zakonnik noszący imię *Erazm*. Był to o. *Koniuszowski* (*Coniussovius* — zlatynizowane), pełniący funkcję przeora (XVII w.). Imię to wystąpiło też w postaci łacińskiej *Erasmus*. W KGKW wymieniony kilkanaście razy. Imię nie wystąpiło w innych grupach społecznych.

Fabian (1)

Imię pochodzi z łac. cognomenu *Fabianus*, a ten od rzymskiego rodu *Fabiuszów*. W źródłach polskich od XIV w. jako *Pabijan* (nie było jeszcze spółgłoski [f]) lub *Fabijan* (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie rzadkie (3993 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: nieliczni, wśród nich *św. Fabian*, papież, męczennik (III w.) (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy obecności wielbego O. Fabiana, na ten czas przeora krakowskiego* (1635, 3169).

Imię *Fabian* nosi w KGKW tylko jeden dominikanin krakowski, przeor, odnotowany w 1635 r. W innych grupach społecznych nie wystąpiło.

Feliks (1)

Imię pochodzi od łac. cognomenu *Felix*, a ten od *felix* 'urodzajny, żyzny; szczęśliwy, błogi'.

W źródłach polskich od XIII w., szczególnie popularne w XIX w. i w dwudziestoleciu międzywojennym. Istnieje polski odpowiednik tego imienia — *Szczęśny* (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie występuje umiarkowanie często (34 549 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: bardzo liczni, a wśród nich *św. Feliks z Cantalice* (XVI w.), kapucyn, kwestarz w Rzymie na rzecz klasztoru i ubogich (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *a to sie dzialo za sliachetnego y slawnego oycza Felixa, na ten czas Prowincjala Polskiego* (1597, 2781).

Imię to pojawiło się tylko raz w KGKW, w XVI w., a jego nosicielem był ówczesny prowincjał dominikanów. *O. Feliks* pojawił się tu z okazji przekazania Kasiny dominikanom krakowskim. W innych grupach społecznych imię nie wystąpiło.

Franciszek (1)

Imię pochodzenia germ., od n. etnicznej *Frank*, z sufiksem *-iscus* 'pochodzący z plemienia Franków'. W źródłach polskich od XIII w. Imię popularne w XVII w. za sprawą jezuitów (liczni święci z tego zakonu), a także w XIX w., zwłaszcza na wsi (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie odzyskuje popularność (188 262 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: bardzo liczni, m.in.: *św. Franciszek z Asyżu*, założyciel zakonu franciszkanów (XII/XIII w.), później *św. Franciszek Ksawery*, jezuita (XVI w.) (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *in presentia ... R. P. F. Francisci Chrobacky, P. G. factoris Cassiniensis* (1639, 3230); *przy obecności [...] O. Franciszka Chrobackiego, faktora Kasińskiego* (1641, 3249).

Zastanawiające, iż imię *Franciszek*, które nosiło wielu wybitnych świętych Kościoła katolickiego, znanych zapewne dobrze w owych czasach, w KGKW zostało odnotowane tylko raz. Nosicielem był dominikanin *o. Franciszek Chrobaki*, faktor kasiński. Imię to wystąpiło w dwu wariantach: łac. (*Franciscus*) *Francisci* (1639) i pol. *Franciszek* (1641). W KGKW wymienia się też kilku chłopów noszących imię *Franciszek*.

Grzegorz (1)

Imię pochodzi z gr. *Gregóriòs*, a to od *gregórios* 'czuwający, gorliwy'. Przeszło do łac. *Gregorius*, a stąd do innych języków europejskich. Imię to nosiło kilku papieży.

W źródłach polskich od XIV w. Częste w średniowieczu, w późniejszych czasach popularne na wsi (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Po drugiej wojnie światowej i współcześnie częste (385 998 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: liczni, w tym kilku papieży, m.in.: *św. Grzegorz z Nazjanzu*, zwany Teologiem (IV w.), przyjaciel *św. Bazylego*, patriarcha Konstantynopola; *św. Grzegorz Wielki*, papież (VI/VII w.) (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *A.R.P.F. Gregorius Othonowski, S.T.M. et Prior Conventus Crac., uti heres et dominus villae Kasina, una cum conventu suo* (1642, 3269).

W KGKW odnotowano tylko jednego nosiciela imienia *Grzegorz* (tu w postaci łac. *Gregorius*), a był nim *o. Grzegorz Otonowski*, przeor krakowski, właściciel Kasiny. W KGKW imię to nosiło także kilku chłopów.

Henryk (1)

Imię *Henryk* pochodzi z germ.: stwniem. *Haimirich, Hainrich, Heinrich*, od germ. **haima, *haimi* 'ojczyzna, miejsce zamieszkania' i stwniem. *-rīhhi* 'potężny, królewski'.

Jest to imię dynastyczne królów i cesarzy niemieckich oraz książąt piastowskich. W źródłach polskich imię od XII w. Popularne w XIX w., później rzadkie (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie występuje często (377 199 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: liczni, wśród nich: *św. Henryk II*, cesarz niem. (X/XI w.), mąż *św. Kunegundy*, walczył z Bolesławem Chrobrym; *św. Henryk Suzo*, dominikanin (XIII/XIV w.) (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *w niebytnosci W. O. Przeora chciał być O. Henryk, na ten czas ekonom Kasinski, na pustej osadzić roli* (1680, 3415).

Imię *Henryk* odnotowano w KGKW tylko raz, pod koniec XVII w., a nosicielem tego imienia był dominikanin, ekonom kasiński, o nieznanym mianie (nazwisku). Nie wystąpiło ono w innych grupach społecznych.

Hiacynt (Jacynt) (3)

Imię *Hiacynt* (pol. *Jacynt, Jacency, Jacek*) pochodzi z gr. *Hyakinthos*, a to od *hýakinthos* — nazwy kwiatu i kamienia szlachetnego. Z greki przeszło do łaciny, a następnie do innych języków europejskich. W źródłach polskich pojawiło się w XIII w. jako *Hyacinthus* lub *Jacensus, Jacek, Jacency*. Imię to używane jest do dziś (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). W polszczyźnie występuje jako: *Hiacynt* (b. rzadkie, 16 — Rymut (wyd.), 1995) i *Jacek* (częste, 249 307 — Rymut (wyd.), 1995) oraz *Jacency* (rzadkie, 2241 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: około ośmiu, m.in. *św. Hiacynt*, męczennik (III w.) (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *ego frater Hiacithus Suscius (Suski), S. T. licenciatus, prior Cracoviensis* (1601, 2796); *Fr. Hiacinthus Myakowski, S. T. B., prior Crac.* (1636, 3191), *przy obecności Przewiel. O. Jacintha Miiakowska (!), P. S. Doktora, Kaznodzieie w Rynku Krakowskim w Kosciele N.M.P.* (1640, 3233); *in assistencia [...] A.R.P.S.T.D.E. Socii Hiacinthi Pruski* (1756, 3702).

Imię *Hiacynt//Jacyn*t nosiło trzech utytułowanych dominikanów: *o. Hiacynt Suski*, przeor (początek XVII w.), *o. Hiacynt//Jacyn*t *Majakowski*, kaznodzieja w kościele Mariackim (XVII w.) oraz *o. Hiacynt Pruski* (XVIII w.), o którym nic bliżej nie wiemy. Imię to wystąpiło z nagłosową spółgłoską [h] lub [j], także w postaci łacińskiej *Hiacintus*. Również nazwisko *Suscus* ma postać zlatynizowaną. W innych grupach społecznych imię nie zostało odnotowane; zob. *Jacek*.

Hieronim (2)

Imię pochodzenia gr.: od *Ierónymos*, a to od *íeros* ‘święty, poświęcony bóstwu’ i *onyma* ‘imię’; przeszło następnie do łac. jako *Hieronimus*, a stąd do języków europejskich. W źródłach polskich od XII w. Częściej pojawiało się w XVI oraz w XIX i XX w. Występowało w postaciach: *Hieronim*, *Jeronim*, *Jaronim*, *Jarosz* (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie niezbyt popularne (11 782 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: dziewięciu, a wśród nich: *św. Hieronim*, doktor Kościoła (IV/V w.), urodził się na pograniczu Dalmacji i Panonii, pozostawił liczne pisma; *św. Hieronim Emiliani*, (XV/XVI w.), kapłan, poświęcił się dziełu miłosierdzia (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy obecności O. Hieronima Makowskiego, P.S. Bakaliarza* (1641, 3262); *przy bytności Przewiel. O. Przeora X. Hieronima Mietonskiego S. Th. B.* (1710, 3549; 3552).

W KGKW odnotowano dwóch dominikanów noszących to imię: *o. Hieronima Makowskiego* (XVII w.), o którym wiemy, że był bakałarzem świętej filozofii, i przeora, *o. Hieronima Mietońskiego* (XVIII w.). Nosiło to imię również kilku chłopów.

Hilary (1)

Imię pochodzi od łac. cognomenu *Hilarius*, a to od łac. *hilaris* ‘pogodny, wesoły’, przejęte do gr. jako *Hilários*, a następnie do innych języków europejskich. W polskich źródłach od XIII w., też w postaci *Hilarzy*. Imię od początku mało popularne (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO), dziś również występuje rzadko (1427 — Rymut (wyd.), 1995). Funkcjonują także inne postaci tego imienia.

Święci: około 20, m.in.: *św. Hilary*, bp Poitiers (IV w.), doktor Kościoła, walczył z arianizmem; *św. Hilary z Arles* (IV/V w.) (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *odprawił się podstępnie przez brata Hilarego, na ten czas faktora Kasinskiego* (1644, 3275).

W KGKW wystąpił tylko jeden zakonnik o tym imieniu, bez nazwiska — brat *Hilary*, faktor kasiński (XVII w.). W innych grupach społecznych nazwisko się nie pojawiło.

Hipolit (1)

Imię pochodzenia gr. *Hippólytos*, od *hippos* 'koń' i *lýō* 'uwalniam, puszczam wolno', znaczy 'ten, który puścił wolno konie'. W mitologii gr. *Hipolit* był synem Tezeusza. W źródłach polskich imię od w. XI. Pojawia się rzadko, częściej w XVIII i XIX w. (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie również rzadkie (1732 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: wymienia się kilku, m.in. bpa Poitiers (V w.) (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *Przy obecności [...] brata Hipolita, conversa* (1633, 3148).

W KGKW imię to pojawiło się tylko raz, a jego nosicielem był *brat Hipolit*, konwers (XVII w.). Nie wiemy nic o tym zakonniku. W innych grupach społecznych imię to nie wystąpiło.

Ignacy (1)

Imię pochodzi od łac. *Ignatius*, etymologia niejasna, może od łac. *ignis* 'ogień'. W polskich źródłach od XIV w. Najbardziej popularne w XVIII i XIX w., kojarzono je z pol. *Żegota* (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). W dwudziestoleciu międzywojennym imię to nosili liczni synowie chrzestni prezydenta Ignacego Mościckiego. Dziś umiarkowanie popularne (23 721 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: wymienia się 10 świętych, a wśród nich *św. Ignacego Loyolę* (XV/XVI w.), mistyka, pochodzącego z Kraju Basków, założyciela Towarzystwa Jezusowego. Przebywał on cały czas w Rzymie i bardzo szybko został kanonizowany (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *praesente R. P. fratre Ignatio Kownacki, S.T. baccalario* (1602, 2797).

Tylko jeden zakonnik-dominikanin został wymieniony w KGKW jako nosiciel imienia *Ignacy*, które tu ma postać łac. *Ignatius*. Niewiele o nim wiemy, oprócz tego, że był bakałarzem teologii. W innych grupach społecznych imię to nie wystąpiło.

Jacek (2)

Imię *Jacek* jest odnotowane pod hasłem *Hiacynt* (por. Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Postać *Jacek* jest współcześnie bardzo popularna (249 307 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: znany tylko jeden o imieniu *Jacek* — *św. Jacek* (Odrowąż), dominikanin, wielki apostoł i misjonarz. Koniec życia spędził w Krakowie i tu został pochowany w klasztorze oo. Dominikanów, w kościele Świętej Trójcy, gdzie znajduje się jego nagrobek (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy obecności wielebnego oycy Jacka Mirakowskiego, Przeora conventu krakowskiego S. Troyce, zakonu kaznodziejskiego* (1636, 3176); *X. Jacek Michalczewski, Ekonom Kasiński* (jw.).

KGKW wymieniają dwu zakonników o imieniu *Jacek*: *o. Jacka Mirakowskiego*, przeora (XVIII w.), i *o. Jacka Michalczewskiego* (XVIII w.), ekonoma kasińskie-

go. *O. Jacek Mirakowski* to nikt inny, jak *o. Hiacynt Mijakowski* (zob. *Hiacynt*). Najprawdopodobniej źle odczytano lub zapisano to nazwisko. Jest to natomiast potwierdzenie, iż używano wymiennie imion *Hiacynt*, *Jacynt* i *Jacek*. W innych grupach społecznych imienia *Jacek* nie odnotowano.

Jan (6)

Imię pochodzi z hebr. *I'hō-hānān* 'Jahwe jest łaskawy', przejęte do gr. jako *Iohannes* i łac. *Ioannes*//*Iohannes*, a następnie — wraz z chrześcijaństwem — do języków europejskich. W Polsce jedno z najpopularniejszych imion, znane od XI w. (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO), popularne także dziś (883 644 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: bardzo liczni; najbardziej znani to *św. Jan Chrzciciel* (24 VI) oraz *św. Jan Ewangelista*, uprzywilejowany uczeń Chrystusa (26 XII). Żył w Efezie i na wyspie Patmos. Autor Ewangelii i Apokalipsy. Inny znany w Polsce święty o tym imieniu to *św. Jan Kanty*, profesor Wszechnicy Jagiellońskiej (XIV/XV w.) (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy obecności O. Iana Chodowskiego* (1641, 3262); *od Wielebnego O. Iana Waxmona, P. S. D., przeora Krakowskiego* (1659, 3380); *assistentibus P. Iohanne Złoczenski* (1757, 3706).

Jan Chryzostom (1)

Tu również zaliczymy imię *Jan Chryzostom*, a więc imię *Jan* z przydomkiem *Chryzostom*, traktując oba człony jako jedno imię, albowiem nazwa *Chryzostom* pełni tu tylko funkcję przydomka, epitetu (zob. *Chryzostom*).

KGKW: *przy praesentiey oycza Iana Chryzostoma, przeora na ten czas konwentu krakowskiego u. S. Troycze* (1624, 3064); *ociec Jan Krzyzostom* (1624, 3082).

Imię *Jan Chryzostom* (*Krzyżostom*) nosił jeden lub dwu zakonników (pierwszy zapis z r. 1604, a następny z 1624 r. — trudno wywnioskować, czy odnosi się do tego samego zakonnika, gdyż nie podano nazwisk). Zwraca uwagę postać nazwy *Chryzostom*, z nagłosową grupą spółgłoskową *chr-*, obok *Krzyżostom*, z nagłosową grupą *krz-* (*ch-* > *k-* — cecha dialektalna małopolska) i spółgłoską [ż].

Prócz tego pojawiły się dwa imiona podwójne.

Jan Paweł (1)

Pierwszym imieniem jest *Jan*, drugim *Paweł*.

KGKW: *przy obecności Iana Pawła Kraszkiewicza, ekonoma Iodłownickiego* (1682, 3421; 1688, 3437).

Nosicielem podwójnego imienia *Jan Paweł* był dominikanin, ekonom we wsi Iodłownik, o nazwisku *Kraszkiewicz*.

Jan Konstantyn (1)

Pierwszym imieniem jest *Jan*, drugim *Konstantyn*.

KGKW: *in praesentia A.R.P.F. Iohannis Constantini Morsky, S.T.M., Prioris Crac.* (1639, 3230); *przez [...] Wielebnego O. Constantina Morskiego, P.S.D.* (1649, 3344) (zob. *Konstantyn*).

Wystąpiło tu podwójne imię *Jan Konstantyn*, którego nosicielem był przeor klasztoru krakowskiego o nazwisku *Morski*. Drugie imię ma tu postać *Konstantyn*, a pojawiło się w połowie XVII w., w dwu wariantach: pol. *Konstantyn* i łac. *Constantinus*.

Imię *Jan* występuje w KGKW od połowy XVII w. w czterech odmianach: jako samodzielne, pojedyncze imię *Jan*, podwójne: *Jan Paweł* i *Jan Konstantyn* oraz *Jan Chryzostom*, a więc imię *Jan* z przydomkiem *Chryzostom*. W KGKW spotykamy sześciu zakonników o imieniu *Jan*: oo. *Chodowskiego* i *Waxmana* (XVII w.) oraz *Złocińskiego* (XVIII w.), a także *Jana Chryzostoma*, nieznanego z nazwiska, oraz dwu ojców o podwójnych imionach: *Jan Paweł Kraszkiewicz* i *Jan Konstantyn Morski* (XVII w.).

Jan to imię o dużej frekwencji w KGKW (107 nosicieli), drugie po *Wojciechu*, występujące we wszystkich trzech warstwach społecznych: duchownych (6), chłopów (86) i panów (2) (zob. *Kobylińska*, 2013, s. 352–357). Dziś imię wciąż popularne. W KGKW wystąpiło w postaci pol. *Jan* i łac. *Iohannes*.

Jeremiasz (1 lub 2)

Imię *Jeremiasz* pochodzi z jęz. hebr. *jirm^ejāhū* 'Jahwe jest wywyższony' lub 'ten, którego Jahwe wywyższył'. Przejęte do gr. jako *Jeremias*, a stąd do innych języków europejskich. W języku polskim od XV w., w postaciach *Jeremiasz*, *Jeremia*, *Jarema*, *Jeremi* (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie imię bardzo rzadkie: *Jeremiasz* (452), *Jeremi* (529), *Jeremiusz* (44) — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: imię jednego z czterech wielkich proroków; też św. *Jeremiasz*, Egipcjanin, męczennik (IV w.), wraz ze św. *Danielem* (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *cum [...] patre fratre Hieremia Bochnensi (Bocheński?), protune sindico praefati conventus* (1620, 3005); *praesentibus [...] V.P.F. Ieremia Bochnensi Conventus Crac.* (1624, 3082); *Przy obecności Wielebnego O. Jeremiasza, faktora Krosńskiego [< Krosna (wieś)]* (1633, 3148).

Nosicielem imienia *Jeremiasz* był o. *Jeremiasz Bocheński*⁸, syndyk konwentu krakowskiego, a także najprawdopodobniej drugi zakonnik, pełniący funkcję faktora wsi Krosna (brak nazwiska). W innych grupach społecznych imię to nie wystąpiło.

⁸ Określenie to może być mianem (nazwiskiem) lub oznaczać pochodzenie z danej miejscowości.

Just, Justyn (4)

Imię pochodzi od łac. *iustus* ‘sprawiedliwy, prawy’. W Biblii (NT) jest to przydomek Józefa, zwanego Barsabą. W źródłach polskich występuje od XIII w. jako *Justyn* (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie pojawia się bardzo rzadko (*Just 2, Justyn 662 i Justus 2* — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: dość liczni, m.in.: *św. Justyn*, bp Urgellum (Hiszpania, IV w.); *św. Justyn*, filozof, męczennik (II w.) (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *praesentibus [...] V.P.F. Iusto Radomscensi (Radomszczański), sacrista conventus Bochnensis (1624, 3082); przy obecności Przewielebnego O. Iusta Słowikowskiego, S. Theologiey Prezentata, Przeora konwentu S. Troyce w Krakowie (1681, 3418); X. Iustyn Gostkowski, Przeor Krakowski konwentu S. Troyce O. O. Dominikanów m. p. (1728, 3628); X. Iustyn Iakielski, magister, exprovincialis, Przeor Krakowski (1754, 3693).*

W KGKW imię to nosiło czterech dominikanów: *o. Justus Radomszczański* i *o. Just Słowikowski* (XVII w.), *o. Justyn Gostkowski* i *o. Justyn Jakielski* (XVIII w.). Imię wystąpiło w trzech postaciach: *Iustus* (XVII w., postać zlatynizowana), *Just* (XVIII w.) i *Justyn* (XVIII w.). Nosicielami tego imienia w KGKW byli wyłącznie dominikanie, w innych grupach społecznych nie wystąpiło.

Kamil (1)

Imię pochodzi od łac. *camillus* ‘szlachetnie urodzony chłopiec’, później: ‘pomocnik kapłana’, por. też ród rzymski *Camilli*. W źródłach polskich pojawiło się w XV w. (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO — brak). Współcześnie częste (125 185 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: tylko jeden — *św. Kamil de Lellis* (XVI/XVII w.), Włoch, założyciel zakonu kanoników regularnych (kamilianów), posługujących chorym (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy obecności O. Kamilla, P.S. Doktora (1634, 3158); przy obecności [...] także O. Camilla Jasinskiego, P.S. Doktora (1638, 3214).*

Tylko jeden wymieniony w KGKW dominikanin, *o. Jasiński*, nosił imię *Kamil* (pierwsza połowa XVII w.). Wiemy o nim tylko, że był doktorem Pisma Świętego. Najprawdopodobniej obydwa cytaty odnoszą się do tego samego zakonnika.

Imię wystąpiło w postaci pol. *Kamil(l)* i *Camill* (wpływ pisowni łac.). W innych grupach społecznych w KGKW nieodnotowane.

Kandyd (1)

Imię od łac. *candidus* ‘jasnowłosy, blondyn; czysty, szczerzy; prostoduszny’. W polskich źródłach pojawiło się w XV w. Imię bardzo rzadkie (Bubak, 1993; SSNO; Malec, 1994 — brak). Dziś prawie nieużywane (*Kandyd 1, Kandyd 2* — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: nie ma *św. Kandyda*, odnotowano tylko żeńską formę *Kandyda*, imię męczennicy rzymskiej (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy obecności Przewielebnego O. Kandyda Zagorowskiego, P.S. Doktora, przeora na ten czas konwentu S. Troyce w Krakowie* (1684, 3430).

Tylko jeden dominikanin, *O. Zagorowski (Zagórowski)*, przeor konwentu krakowskiego, nosił imię *Kandyd* (koniec XVII w.). Prawdopodobnie o wyborze tego imienia zdecydowała semantyka, bo nie było świętego o tym imieniu. W innych grupach społecznych nie wystąpiło.

Karol (1)

Imię pochodzenia germ., od zlatynizowanego stwaniem. *Carolus, Carlus*, ze stwaniem. *Carl, Karl, Karol* 'mężczyzna, człowiek', także 'małzonek'. Przeszło do stczes. jako *Karel*, a stąd do polskiego jako *Karol*. Imię króla Franków, Karola Wielkiego (VIII/IX w.). W źródłach polskich od XIII w. (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Dziś dość częste, zwłaszcza po wyborze Karola Wojtyły na papieża (111 348 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: około 12 świętych i błogosławionych, a wśród nich *św. Karol Boromeusz* (XVI w.), abp Mediolanu, reformator życia kościelnego, prowadził działalność dobroczynną (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy obecności [...] O. Karola Kuropatwy, S.P. Lektora* (1638, 3214).

Imię *Karol* w KGKW nosił tylko jeden dominikanin — *o. Karol Kuropatwa*, lektor P. S. (1. poł. XVII w.). W innych grupach społecznych imię to nie wystąpiło.

Kazimierz (1)

Jest to jedno z nielicznych imion o rodowodzie słowiańskim, pochodzi od *kazi-* (*kazić*) 'kazić, niszczyć' i *mir* 'pokój'. Według H. Frosa i F. Sowy (1975) człon drugi od *-*měr* 'sławny'. W źródłach polskich imię pojawia się od XII w., popularne od XVI w. (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie licznie poświadczone (357 361 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: tylko jeden — *św. Kazimierz*, król polski, drugi syn Kazimierza Jagiellończyka i Elżbiety Rakuskiej (XV w.), zmarł bardzo młodo na gruźlicę, pochowany w katedrze wileńskiej, patron Litwy (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy bytności Przewielebnego X. Kazimirza Napolskiego, P.S. Baka-larza, Przeora Krakowskiego* (1694, 3461); *pod czas bytności Przewiel. O. Przeora konwentu Krakowskiego, X. Kazimirza Napolskiego, P. S. D.* (1702, 3508).

W KGKW tylko jeden dominikanin, *o. Napolski*, przeor krakowski, jest nosicielem imienia *Kazimierz*. Imię ma postać *Kazimierz//Kazimirz* (oboczność -'irz//-'erz). W źródle nosiło to imię także kilku chłopów.

Konstanty(n) (1)

Pochodzi od łac. cognomenu *Constans*, a ten od *constans*, *-ntis* 'silnie stojący, stały'. W Polsce od XIII w. w postaciach: *Konstantyn* (Malec, 1994; SSNO), *Konstanty* i *Konstancjusz* (Bubak, 1993). Dziś niezbyt popularne: *Konstanty* (10 521), *Konstantyn* (56) — Rymut (wyd.), 1995.

Święci: dość liczni, m.in. *św. Konstantyn Wielki*, cesarz rzymski (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO); u Frosa i Sowy (1975) tylko *Konstancjusz*.

KGKW: *przy obecności O. Konstantego Rorskiego [Morskiego?], kaznodzieje domowego* (1636, 3176); *in presentia A. R. P. F. Iohannis Constantini Morski, S.T.M., Prioris Crac.* (1639, 3230); *przy obecności Przewielebnego O. Constantego Morskiego* (1640, 3246).

Nosicielem tego imienia był przeor dominikanów krakowskich *o. Morski* (postać *Rorski* jest najprawdopodobniej źle odczytany lub źle zapisany nazwiskiem *Morski*). Imię to w KGKW miało postaci polskie *Konstanty//Konstanty*, *Konstantego//Constantego*, i *Konstantyn*, *Konstantynal//Constantina*, a także łac. (*Iohannes*) *Constantinus*, (*Iohannis*) *Constantini*. W innych grupach społecznych nie pojawiło się.

Kornel(i) (1)

Imię *Kornel(i)* pochodzi od łac. nomen gentile *Cornelius*. Wystąpiło w NT (setnik). Przejęte następnie do greki i innych języków europejskich. W polskich źródłach od XV w. (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Dziś rzadkie: *Kornel* (1959), *Korneli* (16), *Korneliusz* (961) — Rymut (wyd.), 1995. Występuje w kilku postaciach fonetycznych i morfologicznych.

Święci: niezbyt liczni, m.in. w Biblii (NT) setnik z kohorty italskiej, pierwszy ochrzczony poganin (III w.) (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy obecności [...]* *O. Corneliego* (1641, 3262).

O jedynym nosicielu tego imienia *Kornelim* (zapis łac. *Corneli*) wiemy jedynie to, że wraz z innymi ojcami brał udział w posiedzeniu sądu rugowego 24 listopada 1641 r. Imię ma tu formę *Korneli* i odmianę przymiotnikowo-zaimkową (por. *Bazyli*, *Bazylego* itp.). Nie wystąpiło w innych grupach społecznych.

Kryspin (1)

Imię pochodzi od łac. cognomenu *Crispus* 'kędzierzawy'; w źródłach polskich od XIII w. (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Dziś bardzo rzadkie (958 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: Fros, Sowa, 1975 — brak. Według legendy *św. Kryspin*, męczennik za Dioklecjana (Malec, 1994).

KGKW: *przy bytności [f]rat[is] Crispini, conversi, protunc factoris Kasziny* (1622, 3012); *przy bracie oycu Kryspinie na ten czas factora Kasynskiego* (1636, 3193); *oddal fratri Crispino, na ten czas factorowi Kasiny* (1643, 3271).

Imię *Kryspin* (XVII w.) zapisano w KGKW w postaci łac., także fleksyjnej (*Crispinus*), *Crispini*, *Crispino* oraz pol. (*Kryspin*), przy *Kryspinie* (L. sg.).

Ów o. *Kryspin* pełnił funkcję faktora kasińskiego aż 21 lat; nie odnotowano jego miana (nazwiska). W innych grupach społecznych nie wystąpiło.

Ludwik (1 (2?))

Imię pochodzenia germ.; od stwniem. *Chlodowech*, *Lodovicus*, *Lodvigus*, *Ludwig*, z germ. **hluda*, stwniem. *hlūt* 'należny, słyszalny, sławny' i germ. *-wīg*, *-wīh*, stwniem. *wīhan* 'walczyć'. Imię częste w państwie frankońskim (por. imiona królów francuskich). W polskich źródłach od XIII w. (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie umiarkowanie częste (35 270 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: ponad 20 świętych, m.in.: *św. Ludwik IX*, król Francji (XIII w.), zorganizował dwie wyprawy krzyżowe; *św. Ludwik Maria Grignon de Montfort* (XVII w.), kapłan, kaznodzieja, założyciel zakonów (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy obecności O. Ludwika*, *Pisma S. Lectora* (1633, 3148); *zasiadający Wielbni Oycowie Doctorowie, to iest [...] X. Ludwik Agnelius* (1659, 3380).

Być może w KGKW występowało dwóch ojców o tym imieniu (między zapisami 26 lat).

Nosicielami imienia *Ludwik* byli więc dwaj zakonnicy, z których drugi miał nazwisko zlatynizowane *Agnelius* (może Jagniątkowski (?), por. łac. *agnus* 'jagnię; baranek', zob. wyżej *Agnelius*). Nie znamy ich nazwisk ani funkcji w konwencie. W innych grupach społecznych imię *Ludwik* nie wystąpiło.

Łukasz (1)

Imię znane z Biblii (NT); pochodzi od łac. cognomenu *Lucanus* (n. etniczna *Lucanus*, od *Lucania*, nazwy starożytnej prowincji Italii, lub od *Lucius*), przeszło do greki i innych języków europejskich. W źródłach polskich od XIV w. (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). W ostatnim okresie bardzo popularne (315 220 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: dość liczni (ponad 10), m.in.: *św. Łukasz Ewangelista*, z zawodu lekarz, przyłączył się do *św. Pawła*, a po jego śmierci działał w Achai, gdzie napisał Ewangelię i Dzieje (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy bytności Xiedza Łukasza*, *factora na ten czas Kasinskiego* (1649, 3331); *przy faktorze kasinskim O. Łukasie* (1652, 3362).

Imię *Łukasz* nosił w połowie XVII w. faktor kasiński, dominikanin, którego tytułów ani miana (nazwiska) nie odnotowano.

Ciekawa jest odmiana tego imienia: N. sg. *Łukasz* > *Łukas* (mazurzenie), L. sg. (przy) *Łukasie* (jak: *pas*, *pasie*, odmiana twaridotematowa). Nosiło to imię także kilku chłopów.

Maciej zob. **Mateusz****Marceli (1)**

Imię pochodzi od łac. *Marcel(l)inus*, to zaś od cognomenu *Marcellus*, a ten od rzymskiego rodu *Marcelli*. W polskich źródłach poświadczony w XI w. jako *Marcellus*, potem postaci *Marceli* i *Marcel* (Bubak, 1993). W średniowieczu *Marcellus* i *Marcellinus* (Malec, 1994; SSNO). Imię rzadkie, częstsze w XIX i na początku XX w. Dziś występuje bardzo rzadko (*Marceli* 425, *Marcel* 1727, *Marcelian* 21, *Marcelin* 53 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: liczni, wśród nich *św. Marceli*, papież (III/IV w.), i *św. Marcelin*, bp Ankony (VI w.) (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *Praesentibus [...]: religioso F. Marcello, conventus Crac.* (1624, 3082).

O dominikaninie o imieniu łac. *Marcellus* wiemy, iż żył w pierwszej połowie XVII w., był członkiem konwentu krakowskiego i brał udział w uroczystości poświęcenia kościółka (kaplicy) w Kasinie Wielkiej w 1624 r. Nie znamy jego miana (nazwiska).

Imię *Marceli* ma w KGKW postać łacińską: (*Marcellus*), D. sg. *Marcello*. Nie wystąpiło w innych grupach społecznych.

Marcin (1)

Imię pochodzi od łac. cognomenu *Martinus*, a to od nazwy bóstwa rzymskiego *Mars*; imię przejęte do greki jako *Martīnos*, a następnie do innych języków europejskich. W polskich źródłach od XII w. Imię bardzo popularne już w średniowieczu (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO), również współcześnie (399 318 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: liczni, wśród nich *św. Marcin z Tours* (IV w.), bp Tours, bardzo popularny, także w Polsce, już w średniowieczu (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy obecności [...]* *O. Marcina, syndika Conventu Krakowskiego* (1633,3148).

W KGKW nosicielem imienia *Marcin* (XVII w.) był tylko jeden członek krakowskiego konwentu dominikańskiego — *o. Marcin*, syndyk krakowski. Nie podano jego nazwiska (miana). W KGKW imię to, częste również w tamtych czasach, nosiło kilkudziesięciu chłopów.

Marianus (Marian) (1)

Imię pochodzi od łac. *Marianus* 'należący do Mariusza, do rodu Mariuszów'. W języku pol. ma postać *Marian* i jest uważane za pochodne od imienia żeńskiego *Maria*. Znane od XVI w. (Bubak, 1993; SSNO; Malec, 1994 — brak). Współcześnie bardzo rzadkie (111 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: znanych co najmniej ośmiu, a wśród nich: *św. św. Marian* i *Jakub*, męczennicy za czasów cesarza Waleriana; *św. Marian z Auxerre* (V w.), zakonnik (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *Praesentibus [...]: religioso F. Mariano, diacono Conventus Crac.* (1624, 3082).

O nosicielu tego rzadkiego imienia *Marianus* (*Marian*) na podstawie KGKW wiemy jedynie, że był diakonem w konwencie krakowskim i brał udział w uroczystości poświęcenia kościółka (kaplicy) w Kasinie Wielkiej 6 października 1624 r. Należał więc zapewne do ważnych osób w zakonie. Nie znamy jego miana (nazwiska). Imię wystąpiło w KGKW w postaci łac. (*Marianus*), *Mariano*. Nie pojawiło się w innych grupach społecznych.

Mateusz (Maciej) (2)

W imieniu tym krzyżują się dwa synonimiczne imiona semickie o wspólnym źródłosłowie: pol. *Mateusz* i *Maciej*, hebr. *Mattaj*, a to od *mattith^ejah(u)* i *mat-tane jāh(u)* 'dar Jahwe', zgrecyzowane *Matthias* (im.), łac. *Mathias*, *Mattaues*, stczes. *Matěj*, *Matus*, *Matyáš*, *Matiaš*. W źródłach polskich *Maciej* i *Mateusz* znane od XII w.; te dwa imiona mieszano (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie obydwa bardzo częste: *Maciej* (175 567) i *Mateusz* (150 251) — Rymut (wyd.), 1995.

Święci: dziewięciu świętych o imieniu *Mateusz* i pięciu o imieniu *Maciej*, a wśród nich *św. Maciej (Mateusz)*, apostoł, który zastąpił Judasza (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *Wielebny O. Przeor conventu Krakowskiego X. Matteusz Malchrowicz, S. T. Professor [...] zasiadł na sądzenie* (1652, 3368); *Fr. Matthaeus, baccalarius, prior Crac. m. p.* (1652, 3371), *przy obecności Przewielebnego Oycy Matheusza Borowiciusza [...], przeora krakowskiego* (1664, 3386).

W konwencie oo. dominikanów krakowskich w połowie XVII w., według KGKW, pojawia się dwóch przeorów o imieniu *Mateusz*, a byli to: *o. Mateusz Malchrowicz* i *o. Mateusz Borowicki (Borowski?)*, występujący pod zlatynizowanym nazwiskiem *Borowicius*. Imię to w KGKW ma postać pol. *Mateusz* i łac. *Matthaeus*, brak formy *Maciej*. W grupie chłopów odnotowano natomiast liczne formy *Mateusz* i *Maciej*.

Michał (2)

Imię pochodzi od hebr. *Mīkhā^ʾ-el* 'któż jest jak Bóg?'. Według Biblii (ST) imię jednego z archaniołów, przejęte do gr.: *Michaël*, a następnie do języków europejskich. W źródłach polskich od XIII w., stale używane, szczególnie po drugiej wojnie światowej (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie występuje bardzo często (w różnych postaciach) (351 670 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: liczni, szczególnie czczony *św. Michał Archanioł*, księżę aniołów, patron rycerstwa (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy bytnosci Przewiel. w Bogu O. Michała Sieykowskiego, S.T.D., Przeora Konwentu Krakowskiego* (1748, 3662); *in assistencia E. P. M. Michaelis Barwinski* (1756, 3702); *przy obecności Nayprzew. w Bogu O. Michała Barwinskiego, S.T.D., Przeora Krakowskiego* (1767, 3737).

W KGKW imię *Michał* nosiło dwóch zakonników, obydwaj byli przeorami w XVIII w.: *o. Michał Siejkowski* i *o. Michał Barwiński*. Ten drugi pełnił także inne funkcje w konwencie. Imię wystąpiło w postaci pol. *Michał* i łac. (*Michael*), G. sg. *Michaelis*. W KGKW imię to nosiło także kilkunastu chłopów.

Mikołaj (2)

Imię pochodzenia gr. *Nikólaos*, a to od ap. *nikē* 'zwycięstwo' i *laós* 'ludzie, lud, wojownik'. Z greki przeszło do łaciny jako *Nicolaus*, a następnie do innych języków europejskich. W Polsce od XII w. Było bardzo popularne w średniowieczu, szczególnie w Krakowie, później jego popularność malała (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie imię umiarkowanie popularne (28 206 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: wymienia się ponad 20 świętych, w tym: *św. Mikołaja, bpa Mirry* (IV w.), jego kult też w Polsce; *św. Mikołaja Piecka*, bernardyna, i towarzyszy, męczenników z Gorkum w Niderlandach (XVI w.), wśród nich byli też dominikanie (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy obecności O. Mikołaja Pipana, S. Theologiey D.* (1681, 3418); *przy obecności Przewielebnego O. Mikołaja Oborskiego, Przeora Krakowskiego, S. Th. Prezentata* (1690, 3443); *od Przewiel. O. S. T. D. Nicolaia Oborskiego, na ten czas Przeora Krakowskiego* (1694, 3459).

Z KGKW dowiadujemy się, iż pod koniec XVII i na początku XVIII w. imię to nosiło dwu dominikanów: *o. Mikołaj Pipan*, dr świętej teologii, przeor krakowski, i *o. Mikołaj Oborski*, także dr świętej teologii i przeor krakowski. Imię to odnotowano w postaci pol. *Mikołaj* i częściowo zlatynizowanej *Nicolaj* (pierwotne *N- > M-*). W KGKW występuje też kilkudziesięciu chłopów o imieniu *Mikołaj*.

Modest (3)

Imię pochodzi od łac. *modestus* 'umiarkowany, skromny, łagodny, cnotliwy, przyzwoity'. Z łaciny przeszło do języków europejskich, w tym do polskiego. Nie zostało poświadczane w źródłach średniowiecznych (Bubak 1993; Malec, 1994; SSNO — brak). Imię bardzo rzadkie, także współcześnie (199 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: wymienia się około 10 świętych, najbardziej znany to *św. Modest*, patriarcha Jerozolimy (VII w.) (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *A to [przekazanie Kasiny] sie działo [...] za starosty, brata Modesta, diacona (1597, 2781); przy bytnosci brata Modestego, starosty na ten czas Iodłownicznego (1597, 2782); bratu Modestowi, na ten czas faktorowi kasinskiemu (1675, 3396); za administraciy O. Modesta Krębskiego (1693, 3460).*

Na podstawie tych zapisów w KGKW możemy przyjąć, że w omawianym okresie w konwencie krakowskim było trzech zakonników o imieniu *Modest* (*Modesty?*): diakon, starosta jodłownicki, wymieniony dwukrotnie (1597 r.); faktor kasiński, wymieniony pod rokiem 1675. Nie podano ich nazwisk. Trzeci został wymieniony z nazwiska, pełnił jakąś funkcję administracyjną — *o. Modest Krębski* (1693). Interesująca jest fleksja tego imienia: (*Modest*) *Modesta*, *Modestowi* i (*Modesty*), *Modestego* — odmiana przymiotnikowo-zaimkowa. Imię nie wystąpiło w innych grupach społecznych.

Paweł (1)

Imię pochodzi od łac. cognomenu *Paulus*, a to od *paulus* ‘niski, mały’. Pojawiło się w Biblii (NT). Przeszło do greki jako *Paūlos*, później do języków europejskich, też słowiańskich. W Polsce od XII w. (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Imię należało (i należy) do bardzo popularnych imion (455 944 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: bardzo liczni, wśród nich: *św. Paweł (Szawel)*, apostoł narodów; *św. Paweł od Krzyża*, mistyk, pasjonista (XII/XIII w.) (Bubak, 1993; Fros, Sowa, 1975; Malec, 1994; SSNO).

KGKW: *przez mnie bratha Pawła Puhalskiego zakonu Dominika s., na ten czas będącym factorem tej wszy [Kasiny] (1604, 2820).*

Tylko jeden dominikanin został wymieniony w KGKW jako nosiciel imienia *Paweł* — faktor Kasiny Wielkiej, *b. Paweł Puchalski* (początek XVII w.). Odnotowano także kilku chłopów o tym imieniu.

Imię *Paweł* wystąpiło również jako drugie (zob. *Jan Paweł*).

Piotr (Piotr Barłomiej) (1)

Imię *Piotr* pochodzi od gr. *Pétros*, a to od *petra* ‘skała, opoka’. Jako *Petrus* przeszło do łaciny, a następnie do innych języków europejskich. W Polsce od XII w. (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Imię bardzo popularne także dziś (655 389 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: 48, m.in.: *św. Piotr Apostoł (Szymon)*; *św. Piotr Klawer*, jezuita (XVI/XVII w.) (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *cum patre, fratre Petro Bartholomeo Premisliensi [Przemyski], S.T. magistro (1601, 2796).*

Jest to jeden z niewielu przypadków dwuimienności: zakonnik ów nosił pierwsze imię *Piotr* i drugie *Barłomiej* (zob. *Bartłomiej*). Znamy jego nazwisko

lub określenie pochodzenia *Przemyski* (XVII w.). Imię odnotowane w postaci łac. (*Petrus*) *Petro*. W KGKW nosicielami imienia *Piotr* było także kilkudziesięciu chłopów i dwóch panów.

Placyd (1)

Imię pochodzi od łac. *placidus* ‘łagodny, spokojny, dobrotliwy’. Nie zostało poświadczone w polskich źródłach średniowiecznych. Bardzo rzadko używane (Bubak 1993; Malec, 1994; SSNO — brak) zarówno dawniej, jak i dziś (6 — Rymut (wyd.), 1995). Popularne w Hiszpanii (por. *Placido Domingo* — słynny tenor hiszp.).

Święci: siedmiu, m.in. *św. Placyd z Abruzzów*, pustelnik (XIII w.) (Fros, Sowa 1975).

KGKW: *przy bytnosci Wielebnego O. Przeora Krakowskiego S. Troyce, X. Placida Komunskiego* (1670, 3388).

Nosicielem imienia *Placyd* był przeor krakowskich dominikanów, *o. Komoński* (*Komoński?*) (druga połowa XVII w.). Imię nie wystąpiło w innych grupach społecznych.

Protazy (1)

Imię pochodzi od gr. *protásios*, a to od *protásso* ‘umieszczam, ustawiam na czele’, przejęte do łaciny jako *Protas*, *Protasius*, a stąd do innych języków europejskich. W Polsce od XIII w. (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Dawniej i dziś bardzo rzadkie (68 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: pięciu, m.in. *św. św. Gerwazy i Protazy*, męczennicy, czczeni w Mediolanie (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *czarami zepsowały, to jest brata Protazego, convierza, factora na ten czas mieszkającego na Prąmniku* (1634, 3157).

Imię *Protazy* nosił nieszczęsny dominikanin, który uległ praktykom dwu „czarownic”, spalonych następnie w Kasinie Wielkiej w 1634 r. Imię nie wystąpiło w innych grupach społecznych.

Przeclaw (1)

Słowiańskie imię złożone: *Przeclaw* < *prze-* (< *przed-*) i *-slaw* ‘sława’, a więc *Przedslaw* > *Przecslaw* > *Przeclaw*. W źródłach polskich od XII w. (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO — brak). Imię dziś bardzo rzadkie (2 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: brak świętych o tym imieniu. H. Fros i F. Sowa (1975) podają jedynie, że imię to nosił bp wrocławski *Przeclaw z Pogorzeli* (XIV w.).

KGKW: *Przi obecności Wielebnego Oycy Przeclawa Niewiarowskiego, P.S. Bakalarza, na ten czas Przeora Conventu Krakowskiego* (1649, 3364; 1652, 3368).

Imię *Przeclaw* nosił w połowie XVII w. dominikanin z rodu Niewiarowskich (z Bychawy), pełniący wówczas funkcję przeora konwentu krakowskiego, a wcześniej także *Przeclaw Niewiarowski* (z Niewiarowa), który ofiarował Kasinę Wielką dominikanom krakowskim w 1597 r.; ci dwaj *Przeclawowie* pochodzili więc z różnych linii rodu (1597, 2791; Kobylńska, 2013). Imię to nie wystąpiło wśród chłopów.

Rafał (1)

Imię biblijne (ST), teoforyczne. Wywodzi się od hebr. *Rēphā'el* 'którego Bóg uzdrowia', stąd przeszło do greckiego jako *Rafaél* i do łaciny jako *Raphael*, a następnie do innych języków europejskich. W źródłach polskich od XIII w., później rzadkie, częstsze w XX w. (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie bardzo popularne (229 875 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: brak, tylko *Rafał Archanioł*, jeden z siedmiu najwyższych duchów (aniołów) (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy przeżyci Nayprzew. w Bogu IMCI X. Rafała Chybińskiego, Przeora konwentu krakowskiego* (1754, 3691).

W połowie XVIII w. pojawił się na kartach KGKW dominikanin noszący imię *Rafał* i nazwisko *Chybiński*. Był on przeorem krakowskiego konwentu, a zatem dziedzicem Kasiny Wielkiej (wraz z konwentem). Imię nie wystąpiło w innych grupach społecznych.

Rajmund (1)

Pochodzi z germ., por. stwniem. *ragin* 'rada' i stwniem. *munt* 'ochrona, osłona'. W Polsce od XIV w. (Bubak, 1993; SSNO; Malec 1994). Współcześnie występuje głównie na Śląsku, ale jest umiarkowanie popularne (*Rajmund* — 1098, *Rajmond* — 18, Rymut (wyd.), 1995).

Święci: Wymienia się 10 świętych, m.in. *św. Rajmunda z Peñafort* (Hiszpania), dominikanina (XII/XIII w.) (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przi obecności [...] O. Raimunda Kaneckiego, sindika konwentu krakowskiego* (1663, 3385).

W KGKW wśród dominikanów w konwencie krakowskim wystąpił tylko jeden nosiciel tego imienia — *o. Rajmund Kanecki* (druga połowa XVII w.). Jest to jedyny zapis tego imienia w KGKW. W innych grupach społecznych nie występuje.

Seweryn (1)

Pochodzi od łac. cognomenu *Severinus*, a ten od *severus* 'surowy, poważny'. W Polsce od XV w. (także w postaci *Siewierzyn*) (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie imię niezbyt częste (9370 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: wymienia się 13 świętych, a wśród nich: *św. Seweryna*, bpa Kolonii (V w.); *św. Seweryna*, apostoła z Noryku (Austria, V w.) (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy obecności Przewiel. O. Seweryna Oczka* [...], *Przeora Krakowskiego* (1714, 3565).

Nosicielem imienia *Seweryn* w konwencie krakowskim oo. dominikanów był przeor tego klasztoru *o. Seweryn Oczko* (pierwsza połowa XVIII w.). Zwraca uwagę fleksja tego nazwiska: (*Oczko*), G. sg. *Oczka*.

W KGKW imię to wystąpiło także w grupie panów, a jego nosicielem był jeden z rodu Niewiarowskich — *Seweryn Niewiarowski* (1568, 2738; 2740). Nie wystąpiło w grupie chłopów.

Stanisław (1)

Jest to jedno z owych niewielu imion słowiańskich, dwuczłonowe: człon pierwszy *stani-* ‘stań’ (rozkaźnik), człon drugi *-sław* (< *sława*); znaczenie: ‘niech się stanie sławnym’. Występuje we wszystkich językach słowiańskich, w polskim notowane od XIII w. Należy do najpopularniejszych imion w Polsce (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie znów chętnie nadawane dzieciom (286 229 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: tylko dwaj Polacy: *św. Stanisław ze Szczepanowa*, bp krakowski, męczennik (XI w.), i *św. Stanisław Kostka*, jezuita, zmarły bardzo młodo (XVI w.) (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy bytności Oica Przeora Krakowskiego, Pana Stanisława Benera* (1609, 2918).

W KGKW wśród dominikanów krakowskich poświadczono tylko jednego nosiciela tego imienia. Był nim o. (pan) *Stanisław Bener*, przeor tego klasztoru (początek w. XVII). W KGKW imię częste, wystąpiło kilkadziesiąt razy w grupie chłopów, pojawiło się też w grupie panów.

Stefan (2)//Szczepan (1)

Imię biblijne (NT), pochodzenia gr.; od gr. *Stéphanos*, a to od ap. *stéphanos* ‘wieniec’, przeszło do łaciny jako *Stephanus*, a następnie do innych języków europejskich. W Polsce początkowo przyjęła się postać *Szczepan* (brak było spółgłoski [f]), a później — *Stefan*. Imię znane od XII w. (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie raczej częste (*Szczepan* 21 959, *Stefan* 176 992 — Rymut (wyd.), 1995), pojawiają się też inne postaci tego imienia (tamże).

Święci: wymienia się 18 świętych, m.in. *św. Szczepana*, pierwszego męczennika, a później *św. Stefana*, pierwszego króla Węgier (XI w.) (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy obecności Przewiel. O. Stefana Krywanskiego, S.T.D., Przeora Konwentu Krakowskiego* (1626, 3621; 1628, 3627); *przy obecności* [...] *Wielebnego O. Stefana Woynickiego, P.S. Bakalarza* (1664, 3386).

W KGKW odnotowano dwu dominikanów o imieniu *Stefan*: przeora *o. Stefana Krywańskiego* (XVII w.) i bakałarza Pisma Świętego *o. Stefana Wojnickiego* (XVII w.). Oprócz owych dwóch zakonników w KGKW imię to nosił jeden chłop. Postać *Szczepan* pojawiła się natomiast w KGKW tylko raz, a nosicielem był chłop.

Sylwester (1)

Imię pochodzi od łac. cognomenu *Silvester*, a ten od *silvester* ‘zarośnięty lasem, lesisty, dziki’. Przeszło do języków europejskich, w tym do polskiego, gdzie jest znane od XIII w. Bywało utożsamiane z polskim imieniem *Lasota* (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie występuje umiarkowanie często (63 691 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: dziewięciu świętych, w tym *św. Sylwester*, papież (IV w.) (Fros, Sowa 1975).

KGKW: *cum patre fratre Sylvestro Groczi* (1620, 3005); *z oyczem Sylvestrem Grodzkim, administratorem Kaszinskym* (1622, 3012).

Imię *Sylwester* nosił tylko jeden dominikanin, *o. Sylwester Grodzki*, pełniący funkcję administratora Kasiny (pierwsza połowa XVII w.). Imię to zostało zapisane w postaci polskiej: (*Sylwester*), *Sylwestrem*, oraz łacińskiej (*Sylvester*), (cum) *Sylvestro*. Innych nosicieli tego imienia nie ma w KGKW ani wśród chłopów, ani wśród panów.

Szczepan zob. Stefan

Tomasz (3)

Imię biblijne (NT), pochodzi od aram. *toma* ‘bliźniak’, przeszło do greki jako *Thomās*, później do łaciny jako *Thomas*, a następnie do innych języków europejskich. W Polsce od XII w. Częstotliwość jego występowania wahała się w różnych okresach (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie jest to imię częste (490 911 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: liczni, zwłaszcza w średniowieczu, m.in.: *św. Tomasz Apostoł* („niewierny”), a także *św. Tomasz Becket*, bp Canterbury, męczennik (XII w.); *św. Tomasz z Akwinu*, dominikanin, kaznodzieja, doktor Kościoła, autor wielu wybitnych dzieł teologicznych, m.in. słynnej „*Summy theologiae*” (XIII w.) (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *Fr. Thomas Krotki, m.p.* (1656, 3379); *przy obecności O. Tomasza Smitha, S. Theologiey Praesentata, Przeora Konwentu S. Troyce w Krakowie* (1676, 3399); *od sławny pamięci Przewielebnego X. Tomasza Smida* (1687, 3436); *przy obecności Przewiel. O. Tomasza Engwera [...], Przeora Krakowskiego* (1703, 3513).

Imię *Tomasz* w KGKW nosiło trzech dominikanów: *o. Tomasz Krótki*, ekonom (XVII w.), *o. Tomasz Smid* (Smith), prezentat świętej teologii, przeor klasztoru krakowskiego (XVII w.), oraz *o. Tomasz Engwer*, również przeor krakowski i eksprowincjał (XVIII w.). Imię wystąpiło w postaci polskiej: (*Tomasz*) *Tomasza* i łacińsko-polskiej (*Thomas*) *Thomasa* (mazurzenie?). W KGKW oprócz ojców dominikanów nosiło je także kilkunastu chłopów.

Wacław (1)

Imię pochodzenia słowiańskiego, z czes. *Václav* (< *Vęceslav*); człon pierwszy **větje* 'więcej' i człon drugi: **-slav* 'sława'. W Polsce od XII w. w postaci czes. *Wacław* (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie imię umiarkowanie częste (82 567 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: znany tylko jeden, *św. Wacław*, patron Czech, księżę z rodu Przemyślidów, zamordowany przez swego brata Bolesława (X w.), patron katedry wawelskiej (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: z *Oyczem Zakrystianem Wacławem* (1608, 2895).

Tylko jednego nosiciela imienia *Wacław* odnotowano w KGKW wśród oo. dominikanów krakowskich, a był to zakrystian (początek XVII w.), którego miana (nazwiska) nie podano. Oprócz owego ojca imię *Wacław* nosiło także trzech chłopów.

Walenty (1)

Imię pochodzi od łac. cognomenu, a ten od nazwy etnicznej *Valens*, *Valentis* lub od cognomenu *Valentius* (łac. *Valens* 'mieszkaniec starożytnej prowincji *Valentia*') (Malec, 1994; SSNO), może też od łac. *valens* 'mocny, potężny, zdrów' (Bubak, 1993). W Polsce od XIII w. Niegdyś imię bardzo popularne, w XIX w. uważane za imię chłopskie (Bubak, 1993). Współcześnie występuje umiarkowanie często (12 650 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: ośmiu świętych o tym imieniu, m.in. *św. Walenty*, bp Termi w Umbrii, męczennik (III w.), *św. Walenty*, opat i bp misyjny w starożytnej prowincji Retia (V w.), uważany za patrona zakochanych (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *Praesentibus [...] V.P.F. Valentino Dygawski, conventus Crac.* (1624, 3082).

Nosiciel imienia *Walenty o. Dygawski* był uczestnikiem uroczystości poświęcenia kościółka (kaplicy) w Kasinie Wielkiej 6 października 1624 r. Wiadomo o nim, iż był członkiem krakowskiego konwentu oo. dominikanów. Możemy też domniemywać, że w konwencie cieszył się poważaniem, skoro wydelegowano go na tę ważną uroczystość. Jego imię w KGKW ma postać łac. (*Valentinus*) *Valentino* D. sg. Oprócz *o. Walentego Dygawskiego* w KGKW wymienia się także kilkadziesiąt chłopów o tym imieniu.

Walerian (4)

Imię *Walerian (Waleryjan)* pochodzi od łac. cognomenu *Valerianus*, a ten od nomen gentile *Valerius* 'należący do Valeriusa'. W Polsce od XIII w., częste w XIX i XX w. Występuje w postaciach *Walerian* i *Walery* (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Dziś imię raczej rzadkie (6187 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: dość liczni, wśród nich św. *Walery*, bp Trewiru (III w.) (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *przy bytnoszczy wielebnego oycza Waleriana, Pysma S. Bakalarza, na ten czas Przeora Krakowskiego* (1613, 2942); *sub admodum reverendo patre Valeriano, priore Cracoviensi [...], spaliono dwie czarownicy* (1634, 3157); *in praesentia [...]* *Rel. F. Valeriani Barycky, Diaconi* (1639, 3230). Może też: *una cum patre fratre Valeriano Lituaniide, Sacrae Th. Mgro, Priore Premisliensi* (1620, 3005).

Bardzo trudno ustalić, ilu było w KGKW nosicielei imienia *Walerian* wśród dominikanów krakowskich. Przyjmuję, iż czterech: pierwszy to przeor, bakałarz Pisma Świętego (1613), drugi to doktor Pisma Świętego, przeor, towarzyszący spaleni dwu „czarownic” (1634), trzeci to diakon *Walerian Barycki* (1639). Można tu jeszcze dodać *o. Waleriana* o zlatynizowanym mianie *Lituanidus* (*Litewski?*), przeora przemyskiego. Imię to występuje w postaci pol. (*Walerian*), *Waleriana* i łac. (*Valerianus*) *Valeriani*, *Valeriano* G., D. sg. W KGKW nie odnotowano chłopów ani panów o tym imieniu.

Wincenty (2)

Imię pochodzi od łac. cognomenu *Vincentius*, a ten od imiesłowu czynnego *vincens, -tis* (< *vinco, vincere* 'zwycięzać'). W Polsce od XIV w. w formie spolszczonej: *Więcenty, Wincenty, Więceniec* i in. (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Współcześnie imię umiarkowanie popularne (19 364 — Rymut, 1995), też w postaci *Wincent* (6 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: liczni, m.in.: św. *Wincenty*, bp Saragossy (Hiszpania), męczennik (IV w.); później też św. *Wincenty de Paul (à Paulo)*, zakonnik (XVI/XVII w.), założyciel Zgromadzenia Misjonarzy (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *in presentia [...]* *R. P. F. Vincentii Saszkiewicz, studiosis fratribus [...]* *P. F. Vincentii Goscovii (Gorzkowski?)*, *notarii presentis iudici* (1639, 3230).

W KGKW wymienia się dwóch dominikanów krakowskich o imieniu *Wincenty*: *o. Wincentego Saszkiewica* oraz *o. Wincentego* o zlatynizowanym nazwisku *Goscovius*, najprawdopodobniej *Gorzkowski* lub *Gorzkowicz*. W tekstach KGKW, w tekście łac., imię ma także postać łac. (zlatynizowaną): (*Vincentius*) *Vincentii*. W innych grupach społecznych imię nie wystąpiło.

Zygmunt (1)

Imię pochodzi z germ., od stwniem. *Sigismund*, *Segismund*, a to z germ. *sīgis*, stwniem. *sīgu* ‘zwycięstwo’ i stwniem. *munt* ‘obrona, ochrona’, znaczenie: ‘ten, który ochrania’; przeszło następnie do języka staroczeskiego, a stąd do polskiego. Imię to nosiło kilku królów polskich: Zygmunt Stary, Zygmunt August (Jagiellonowie) i Zygmunt III Waza. Popularność imienia wzrosła w XIX i na początku XX w. (Bubak, 1993; Malec, 1994; SSNO). Dziś dość częste (149 872 — Rymut (wyd.), 1995).

Święci: najbardziej znany i czczony jest *św. Zygmunt*, król Burgundów (V/VI w.), przeszedł z arianizmu na katolicyzm, męczennik (Fros, Sowa, 1975).

KGKW: *dał frater Sigismundus flor 5* (1616, 2962); *przy bytności X. Zygmunta Ostalowskiego, faktora Kaszynskiego* (1618, 2981); *O. Zygmunt, factor protunc, posadził go na tym gruncie* (1624, 3068).

Imię zostało zapisane w KGKW w postaci pol. *Zygmunt* i łac. *Sigismundus*. Nosił je tylko jeden dominikanin, *o. Zygmunt Ostalowski*, faktor kasiński (pierwsza połowa XVII w.).

Oprócz tego w KGKW imię to nosił ks. *Zygmunt Pabisek*, proboszcz w Skrzydłnej (1624, 3082). Wymieniony został również w KGKW król *Zygmunt*. W innych grupach społecznych imię to nie wystąpiło.

PODSUMOWANIE

Przedstawiwszy imiona krakowskich dominikanów odnotowane w KGKW, spróbuję wyciągnąć pewne wnioski językoznawczo-socjolingwistyczne. Imion, których nosicielami byli zakonnicy (tylko zakonnicy-dominikanie), zakonnicy i chłopci oraz zakonnicy i panowie, jest 65 wobec 89 wszystkich imion męskich występujących w KGKW (Kobylińska, 2013, s. 313–335). W przypadku imion zakonnych niezwykle ważny jest związek przyjmowanego/nadawanego w czasie profesji imienia z postacią świętego noszącego to imię (patrona). Jego cechy i charyzmaty zakonnik ma naśladować w swoim nowym życiu. Tak o tym pisze E. Wieczorek:

[...] zwyczaj ten wiąże się z przeświadczeniem, że zmiana imienia symbolizuje zmianę głębszą, człowiek inaczej nazywany staje się „innym człowiekiem” (Malec, 2005, s. 18). W zakonnym akcie zmiany imienia chodzi więc o pewien wymiar symboliczny. Człowiek, któremu zostaje nadane nowe imię, rozpoczyna „nowe życie”, którego celem powinno stać się uzyskanie świętości (Wieczorek, 2010, s. 277).

Spróbujmy teraz podzielić imiona dominikanów krakowskich występujące w KGKW w XVII–XVIII w. według pewnych kryteriów:

1. Pierwsze kryterium to frekwencja⁹. Poszczególne imiona zakonne wystąpiły przeważnie raz, a tylko nieliczne — częściej.

Najwięcej nosicieli — 6 — miało imię *Jan*, 5 nosicieli — imię *Dominik*, 4 — imię *Just/Justus*, 3 — *Cyprian*, *Hiacynt*, *Modest*, *Tomasz*, 2 — *Albert*, *Alojzy*, *Andrzej*, *Augustyn*, *Bernard*, *Hieronim*, *Jeremiasz*, *Jacek*, *Ludwik*, *Mateusz*, *Michał*, *Mikołaj*, *Stefan*, *Wincenty*; jednokrotnie wystąpiły wszystkie pozostałe. Imiona *Jacek* i *Hiacynt* traktujemy tu jako imiona odrębne, podobnie jak imiona *Stefan* i *Szczepan*.

2. Pochodzenie (etymologia) omawianych imion.

Imiona zakonników-dominikanów występujące w KGKW mają różne pochodzenie, zostały zaczerpnięte z następujących języków (kolejność według częstości występowania):

— z języka łacińskiego (25): *Augustyn*, *Benedykt*, *Cyprian*, *Dominik*, *Fabian*, *Feliks*, *Hilary*, *Ignacy*, *Just/Justus*, *Kamil*, *Kandyd*, *Konstanty*, *Kornel(i)*, *Kryspin*, *Łukasz*, *Marceli*, *Marcin*, *Marianus (Marian)*, *Modest*, *Paweł*, *Placyd*, *Seweryn*, *Sylwester*, *Walenty*, *Walerian*, *Wincenty*; są to głównie imiona, które nosili pierwsi chrześcijanie. Ich etymologia jest przeważnie grecko-łacińska;

— z języka greckiego (13): *Ambroży*, *Andrzej*, *Bazyli*, *Chryzostom*, *Erazm*, *Grzegorz*, *Hiacynt*, *Hieronim*, *Hipolit*, *Mikołaj*, *Piotr*, *Protazy*, *Stefan//Szczepan*; są to również raczej stare imiona, związane z kulturą (mitologią) albo też imiona, których nosicielami byli pierwsi męczennicy chrześcijańscy;

— z języka germańskiego (10): *Albert*, *Alojzy*, *Arnold*, *Bernard*, *Franciszek*, *Henryk*, *Karol*, *Ludwik*, *Rajmund*, *Zygmunt*; są to przeważnie imiona średnio-wiecznych świętych, pochodzących z krajów Europy zachodniej;

— z języka hebrajskiego (6): *Jan*, *Jeremiasz*, *Mateusz//Maciej*, *Michał*, *Rafał*; jest to (także grupa pierwsza) najstarsza warstwa imiennicza — wywodzi się od aniołów oraz dotyczy aniołów, patriarchów, proroków i kilku apostołów;

— z języków słowiańskich (5): *Czesław*, *Kazimierz*, *Przeclaw*, *Stanisław*, *Wacław*.

Imion o słowiańskiej etymologii jest niewiele, ponieważ Słowianie późno weszli do zachodniej wspólnoty kulturowo-religijnej, mają też w związku z tym dużo mniej świętych;

— z języka aramejskiego (2): *Bartłomiej*, *Tomasz*;

— imiona o niejasnej etymologii (1): *Alan*.

Pochodzenie aramejskie i hebrajskie jest związane z judaizmem i ze Starym Testamentem, ale także z początkami chrześcijaństwa. Pochodzenie grecko-łacińskie wiąże się z kulturą antyczną grecko-rzymską, a także z rozwojem chrześcijaństwa na obszarze imperium rzymskiego, natomiast pochodzenie

⁹ Kryterium to odnosi się jedynie do analizowanego zbioru imion.

germańskie, a później też słowiańskie, to głównie czasy średniowiecza, kiedy chrześcijaństwo rozwijało się i ugruntowywało na terenach Europy zachodniej (liczni święci), a później Europy środkowej i wschodniej.

3. Pochodzenie kulturowo-religijne imion:

— z mitologii greckiej (3): *Hiacynt, Hipolit, Marcin*;

— z Biblii: Stary Testament (10) (imiona aniołów, imiona teoforyczne, patriarchów i proroków): *Jeremiasz, Michał, Rafał, Ambroży, Hieronim, Jan, Jeremiasz, Mateusz, Michał, Rafał*; Nowy Testament (11): *Andrzej, Bartłomiej, Jan, Just/Justus, Kornel(i), Łukasz, Mateusz, Paweł, Piotr, Stefan (Szczepan), Tomasz*.

Ze świętymi Kościoła katolickiego, przeważnie średniowiecznymi, są związane pozostałe imiona.

Należy wspomnieć o tzw. imionach dynastycznych, których nosicielami byli przedstawiciele rodzin królewskich i książęcych. Były to: *Ludwik* (imię królów francuskich), *Henryk* (imię królów i cesarzy niemieckich), *Kazimierz* (imię królów i książąt polskich z dynastii Piastów i Jagiellonów), *Zygmunt* (imię trzech królów polskich). Ważną rolę odegrało też imię króla Franków *Karol*, od którego pochodzi pol. ap. *król*.

Warto zwrócić także uwagę na imiona, które cieszyły się popularnością wśród papieży. Są to niewątpliwie *Grzegorz* i *Sylwester*, a w późniejszych czasach *Pius* (3).

4. Imiona świętych.

Przy nadawaniu imion nowicjuszom wstępującym do zakonu oo. dominikanów, jak sądzę, na plan pierwszy wysuwały się imiona świętych z zakonu św. Dominika (było ich sporo w okresie średniowiecza), a także znanych i czczonych świętych z innych zakonów. Oto owi święci, których imiona nosili dominikanie w krakowskim konwencie, a które zostały poświadczone w KGKW:

Dominikanie (9): św. Albert (XII w.), św. Ambroży Samadani (XII/XIII w.), św. Czesław (XII/XIII w.), św. Dominik (XII w.), św. Henryk Suzo (XIII/XIV w.), św. Jacek/Hiacynt Odrowąż (związany z Krakowem) (XIII w.), św. Rajmund z Peñafort (XII/XIII w.), św. Tomasz z Akwinu (XIII w.), Alan — imię częste w zakonie dominikanów¹⁰.

Jezuici (5): św. Ignacy Loyola (XV/XVI w.), św. Alojzy Gonzaga (XV w.), św. Andrzej Bobola (XVI/XVII w.), św. Piotr Klawer (XVI/XVII w.), św. Stanisław Kostka (XVI w.).

Franciszkanie (3): św. Antoni Padewski (XVII/XVIII w.), św. Franciszek z Asyżu (XII/XIII w.), św. Mikołaj Pieck (XIII w.).

¹⁰ Informacja o Ireneusza Wysokińskiego z krakowskiego klasztoru.

Benedyktyni (2): św. Benedykt z Nursji (V/VI w.), św. Arnold z Hilfensweiler (XII w.).

Inne zakony (11): św. Bazyli (IV w.), karmelita, św. Bernard z Aosty (XI w.), bernardyn, św. Bernard z Clairvaux (XII w.), cysters, św. Feliks z Cantalice (XVI w.), kapucyn, św. Kamil de Lellis (XVI w.), kanonik regularny, św. Ludwik Maria Grignion (XVII/XVIII w.), nieznany zakon, św. Marian z Auxerre (V w.), nieznany zakon, św. Paweł od Krzyża (XII/XIII w.), pasjonista, św. Seweryn z Noryku (V w.), nieznany zakon, św. Walenty (V w.), opat, nieznany zakon, św. Wincenty de Paul (à Paulo) (XVIII w.), Zgromadzenie Misjonarzy (werbiści).

Łącznie w KGKW (XVII–XVIII w.) odnotowano 29 imion dominikanów krakowskich, których nosicielami byli święci zakonnicy.

5. Imiona podwójne.

Dwuimiennosc występowała wśród dominikanów krakowskich bardzo rzadko, odnotowano tylko cztery takie przypadki: *Jan Chryzostom* (1604, 2820 i in.), *Jan Konstantyn* (1649, 3344), *Jan Paweł* (1688, 3447) i *Piotr Bartłomiej* (1601, 2796).

6. Przeorzy.

Wśród oo. dominikanów występujących w KGKW dużą grupę stanowią przeorzy krakowskiego klasztoru, wymieniani przeważnie, choć nie zawsze, z imienia i nazwiska. Jest ich łącznie 37.

W KGKW odnotowano również imiona i miana (nazwiska) dominikanów, którzy mieli związek z Kasiną Wielką jako wsią będącą własnością krakowskiego klasztoru. Byli to głównie ojcowie „funkcyjni”, przede wszystkim przeorzy, obecni każdorazowo na posiedzeniach gromady (sądów), a także inni — ekonomowie lub — jak sądzę — ojcowie cieszący się uznaniem w zgromadzeniu. Nie jest to więc pełny zbiór imion noszonych przez społeczność zakonną krakowskiego klasztoru w omawianym okresie. Na podstawie tego zbioru imion zakonników możemy jednak poznać, jakie imiona przyjmowali/mieli nadawane oo. dominikanie krakowscy w XVII–XVIII w., a pośrednio — którzy święci (noszący te imiona) cieszyli się największą czcią w tym gronie. W zakonie bowiem o nadawanym/przyjmowanym imieniu decydowała motywacja religijna (święty, jego osobowość, charyzmaty), a nie językowa (pochodzenie, brzmienie, znaczenie imienia). To nie imię, jego struktura, etymologia itp. decydowały o nadaniu/przyjęciu imienia, ale postać świętego — nosiciela tego imienia.

Wśród imion noszonych/nadawanych w konwencie krakowskim znaczną liczbę stanowią więc imiona świętych z zakonu św. Dominika (9). Drugie miejsce zajmują imiona świętych z zakonu jezuitów (5), następnie święci franciszkanie (5) i wreszcie benedyktyni (2). Kilkanaście imion (około 11) pochodzi od

świętych z różnych (tu nierozpoznanych) zakonów. Możemy więc przyjąć, że patronami dominikanów byli święci członkowie wspólnot zakonnych, którzy dla rozpoczynających zakonne życie mieli być przewodnikami.

Były też imiona, których nosicielami, oprócz zakonników, byli przedstawiciele szlachty. Trudno jednak wprowadzić tu dodatkową klasyfikację, bo wśród zakonników niektórzy mogli wywodzić się ze stanu chłopskiego, choć, znając realia klasztorne, możemy przypuszczać, iż większość dominikanów wywodziła się z warstw wyższych — magnaterii i szlachty.

Wśród omówionych 65 imion, których nosicielami w KGKW byli dominikanie krakowscy, należy jeszcze podać te, które w KGKW wystąpiły także wśród chłopów. Było ich 27: *Ambroży, Andrzej, Antoni, Augustyn, Bartłomiej, Benedykt, Erazm, Feliks, Franciszek, Grzegorz, Hieronim, Jan, Kazimierz, Łukasz, Maciej/Mateusz, Marcin, Michał, Mikołaj, Paweł, Piotr, Stanisław, Stefan (Szczepan), Tomasz, Waclaw, Walenty* (zob. Kobylińska, 2013, s. 313–336).

Musimy wrócić do pytania sformułowanego na początku artykułu: czy w zakonie dominikańskim, a więc i w klasztorze krakowskim, w czasie profesji zakonnicy przyjmowali/przyjmują nowe imiona zakonne. Zwyczaj ten obowiązywał od XVII w. (od baroku) do Soboru Watykańskiego II. Uważamy więc, że wszystkie zapisane w KGKW imiona ojców lub braci są imionami zakonnymi, przybranymi/otrzymanymi w zakonie w czasie profesji. Dopiero po Soborze Watykańskim II rytuał ten się zmienił. Obecnie profes przyjmuje imię zakonne, które nosi w sercu, ale przede wszystkim wybiera sobie świętego patrona, którego ma naśladować, który ma być jego drogowskazem, przewodnikiem w codziennym życiu zakonnym. Samo imię ma tu znaczenie drugorzędne. Na co dzień używa się w społeczności zakonnej imienia chrzestnego¹¹.

ŹRÓDŁO

Księgi gromadzkie wsi Kasina Wielka 1513–1804. (1921). Wyd. B. Ulanowski. W: Księgi sądowe wiejskie. Cz. 1. Starodawne Prawa Polskiego Pomniki, XI. Kraków: PAU, s. 275–427.

LITERATURA

- B i o l i k, M. (2009). Imiona męskie używane w dobrach kamedułów wigierskich na Suwalszczyźnie w XVII w. *Onomastica*, LIII, s. 64–79.
- B u b a k, J. (1993). *Księga naszych imion*. Wrocław: Ossolineum.
- B y s t r o Ń, J. S. (1938). *Księga imion w Polsce używanych*. Warszawa: Tow. Wydawnicze „Rój”.

¹¹ Informacja o Ireneusza Wysokińskiego.

- Citko, L. (2000). Imiona zakonne oo. bazylianów z Supraśla (XVII w.). W: Z. Abramowicz, L. Dacewicz (red.), *Nazwy własne na pograniczach kulturowych. Materiały z Międzynarodowej Konferencji Onomastycznej*, Białystok-Białowieża, 12–13 VI 2000. Białystok: Instytut Filologii Wschodniosłowiańskiej-Libra, s. 57–61.
- Encyklopedia katolicka. (2000). T. 8. Lublin: Wyd. Naukowe KUL.
- Fros, H., Sowa, F. (1975). *Twoje imię. Przewodnik onomastyczno-hagiograficzny*. Kraków: WAM.
- Fros, H., Sowa, F. (1997–2007). *Księga imion świętych*. T. 1–6. Kraków: WAM.
- Grzenia, J. (2006). *Słownik imion*. Wyd. 2 dodr. Warszawa: PWN.
- Kobylińska, J. (2009). Imiennictwo ludności wiejskiej w Polsce południowej w XVI–XVIII w. (Imiona męskie). W: M. Skarżyński, M. Spiczakowska (red.), *W kręgu języka. Materiały konferencji „Słowotwórstwo — słownictwo — polszczyzna kresowa”*, poświęconej Profesor Zofii Kurzowej. Kraków: Księgarnia Akademicka.
- Kobylińska, J. (2013). *Studia nad językiem ksiąg gromadzkich wsi Kasina Wielka 1513–1804*. Kraków: Wyd. Naukowe UP.
- Kobylińska, J., Lulek, P., Mączynski, M. (red.). (2014). *Historia, tradycja, kultura. Księga referatów z konferencji naukowej w Kasinie Wielkiej*. Kasina Wielka, 11 maja 2013. Mszana Dolna-Kwidzyn: Urząd Gminy–Vega Studio Adv.
- Kosyl, C. (2001). *Nazwy osobowe*. W: J. Bartmiński (red.), *Współczesny język polski*. [Wyd. 2]. Lublin: Wyd. UMCS, s. 431–445.
- Małec, M. (1992). *Miejsce imion biblijnych w antroponimii polskiej*. W: M. Kamińska, E. Małek (red.), *Biblia a kultura Europy*, Łódź: Wyd. UŁ, s. 86–94.
- Małec, M. (1994). *Imiona chrześcijańskie w średniowiecznej Polsce*. Kraków: IJP PAN.
- Małec, M. (1996). *O imionach i nazwiskach w Polsce. Tradycja i współczesność*. Kraków: Tow. Miłośników Języka Polskiego.
- Małec, M. (1998). *Imiona*. W: E. Rzetelska-Feleszko (red.), *Polskie nazwy własne*. Encyklopedia. Warszawa–Kraków: IJP PAN, s. 97–118.
- Małec, M. (2001). *Imię w polskiej antroponimii i kulturze*. Kraków: DWN.
- Małec, M. (oprac.) (1995). *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*. Cz. 2: *Imiona chrześcijańskie*. Kraków: IJP PAN.
- Przewodnik po kościele i klasztorze oo. Dominikanów w Krakowie* [druk wewnętrzny].
- Rymut, K. (wyd.) (1995). *Słownik imion współcześnie w Polsce używanych*. Kraków: IJP PAN.
- Słownik staropolskich nazw osobowych*. (1965–1983). Red. W. Taszycki. T. 1–6. Wrocław: Ossolineum [SSNO].
- Sochacka, S. (2003). *Imiennictwo żeńskich zgromadzeń zakonnych*. W: M. Biolik (red.), *Metodologia badań onomastycznych*. Olsztyn: Ośrodek Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego, s. 245–254.
- Umieńska-Tytoń, E. (2003). *Niektóre kulturowe aspekty współczesnego imiennictwa polskiego*. W: Z. Kaleta (red.), *Nazwy własne a kultura — Polska i inne kraje słowiańskie*. Warszawa: Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy, s. 124–147.
- Wieczorek, E. (2010). *Imiona siostr Karmelitanek Dzieciątka Jezus w drugiej połowie XX wieku*. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis, Studia Linguistica*, V, s. 277–289.
- Wieczorek, E. (2011). *Męskie imiona zakonne jako specyficzna warstwa antroponimii polskiej*. W: I. Fijałkowska-Janiak i in., *Zbliżenie. Literatura — kultura — język — translatoryka*. Gdańsk: Wyd. UG, s. 204–212.
- Zarębski, R. (2005). *O rytualnym aspekcie zmiany imion w Biblii*. W: R. Zarębski (red.), *Rytuał. Język — religia*. Materiały z konferencji 17–19 maja 2004 r. Łódź: Wyd. Archidiecezjalne, s. 611–622.
- Zmuda, E. (2015). *Maria jako imię zakonne*. *Onomastica*, LIX, s. 137–151.

NAMES OF THE KRAKOW DOMINICANS
IN “KSIĘGI GROMADZKIE WSI KASINA WIELKA” (17th–18th CENTURY)

SUMMARY

The article discusses the monks' names mentioned in the village register books of Kasina Wielka in the 17th and 18th century. The majority of them are the names of the priors of the Dominican monastery in Krakow and monks performing particular duties, for example stewards. There are 65 names of these kinds from a total of 89 male monastic names. All of them “had” a patron saint (except for *Alan* and *Przeclaw*). Only a few of them were also given to peasants. The names come from various languages and are interesting to study from the onomastic point of view.

Key words: male names, monks' names, Dominican monastery in Krakow

